

Yhteenveto ja palaute lausunnoista: Määräykset ja ohjeet 4/2023 Pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen

Viittaus	Kommentit perusteluineen ja mahdollinen muuttoluehdotus	Finanssivalvonnan vastaus
Yleiset kommentit	Valtiovarainministeriö (VM) pitää erittäin hyvänä sitä, että Finanssivalvonta rahanpesulain mukaisena valvojana antaa valvottavilleen määräyksiä, tulkintoja ja suosituksia tästä aihekokonaisuudesta ja siten edistää pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamista. VM pitää myös kannatettavaa, että rahanpesulain mukaiset valvojat omien toimivaltuuksiensa puitteissa toimisivat yhteistyössä ilmoitusvelvolliskentän ohjeistamisessa ja tulkintojen antamisessa.	
	Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) pitää määräysten ja ohjeiden (MOK) antamista perusteltuna.	
	Keskusrikospoliisi (KRP) pitää Finanssivalvonnan laatimaa MOK:ia pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisesta hyvin tarpeellisena sekä perusteellisesti laadittuna.	
	Suomen Asianajajaliitto pitää Finanssivalvonnan ehdottaman MOK:n antamista erittäin tervetulleena ja tärkeänä. Suomen Asianajajaliitto toivoo, että valvojat voisivat tehdä ohjeiden osalta yhteistyötä siten, että vastaava ohjeistus saataisiin voimaan myös AVI:n valvottavia koskien.	

	<p>Finanssiala ry (FA) pitää epätarkoituksenmukaisena ja hankalana, että pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvistä asiakkaan tuntemista koskevista määräyksistä ja ohjeista on suunniteltu annettavan oma MOK eikä niitä ole sisällytetty määräyksiin ja ohjeisiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (MOK 2/2023, rahanpesun estämisen MOK).</p> <p>Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, rahanpesulaki) yhtenäisen ja johdonmukaisen soveltamisen ja eduskunnan talousvaliokunnan lausunnon TaV 45/2022 pakotevelvoitteiden riskiperusteista ja oikeasuhteista soveltamista korostavien näkökohtien kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että kaikki Finanssivalvonnan rahanpesulain soveltamista ja tulkintaa koskevat määräykset ja ohjeet sisältyisivät rahanpesun estämisen MOK:iin.</p>	<p>Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen menettelyt eroavat pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseksi luoduista menettelyistä, jonka johdosta Finanssivalvonta pitää perusteltuna, että pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvät määräykset ja ohjeet annetaan omana kokoelmana.</p> <p>Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan erillisten määräysten ja ohjeiden luomisella varmistetaan myös se, että pakotesäätelyä ja kansallisia jäädyttämispäätöksiä koskevat määräykset ja ohjeet eivät sekoitu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi annettujen määräysten ja ohjeiden kanssa.</p> <p>Finanssivalvonta olettaa, että FA tarkoittaa talousvaliokunnan mietintöä TaVM 45/2022, joka käsittelee pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista. Finanssivalvonta huomauttaa, että pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten <i>noudattamisessa</i> ei ole mahdollista harjoittaa riskiperusteista lähestymistapaa. Sen sijaan riskiperusteinen harkinta on mahdollista, kun päätetään resurssien kohdentamisesta valvottavan kannalta oleellisimpiin pakoteris-keihin. Finanssivalvonta on tämän asian myös huomioinut laatimissaan määräyksissä ja ohjeissa ja lisännyt asiaa koskevia soveltamisesimerkkejä.</p>
	<p>FA ja Työeläkevakuuttajat TELA ry (TELA ry) pitävät erittäin tärkeänä, että pakotteita koskevat määräykset ja ohjeet ovat termeiltään, sanamuodoiltaan, sisällöiltään ja soveltamisaloiltaan johdonmukaiset rahanpesun ja terrorismin rahoittamista koskevien määräysten ja ohjeiden kanssa, mahdollistavat rahanpesulaissa säädettyjen velvoitteiden riskiperusteisen ja oikeasuhteisen soveltamisen, eivätkä edellytä valvottavilta päällekkäisiä tai</p>	<p>Finanssivalvonta on tarkentanut MOK:n terminologiaa, sanamuotoja ja sisältöä tarvittavilta osin.</p> <p>Finanssivalvonta korostaa, että pakotesäätely on pakottavaa sääntelyä, jonka noudattamiseen ei sisälly riskiperusteista elementtiä. Sen sijaan valvottavien menettelytavoissa on mahdollista ja myös tarkoituksenmukaista soveltaa riskiperusteista lähestymistapaa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että valvottava noudattaa tehostettua tuntemismenettelyä silloin, kun</p>

	<p>moninkertaisia asiakkaan tuntemisen toimenpiteitä. Myös pakotteiden osalta määräysten ja ohjeiden tarkoituksena tulisi olla ohjata valvottavia varmistumaan, että niillä on käytössään tehokkaat riskiperusteiset menettelytavat sen varmistamiseksi, että pakotesääntelyä ja jäädyttämispäätöksiä noudatetaan.</p> <p>FA:n näkemyksen mukaan MOK-luonnoksen määräykset ja ohjeet näyttävät edellyttävän valvottavilta toimenpiteitä, jotka suurella todennäköisyydellä tulevat vaikeutamaan asiakkaan tuntemiseen liittyvien velvoitteiden täyttämistä, hankaloittamaan yksittäisten liiketoimien toteuttamista sekä lisäämään valvottaviin kohdistuvia syytöksiä palvelujen aiheettomasta rajoittamisesta.</p> <p>Hypoteekkiyhdistys (Hypo) pitää tärkeänä sitä, että MOK:ssa otetaan huomioon pakotteiden noudattamisen valvonnan kohdentaminen riskiperusteisesti. Valvottaville tulee jättää mahdollisuuksia ohjata toimiaan sinne, missä pakotteisiin liittyvien rikkomusten riskien nähdään olevan suurimmat. Valvottavien tulee voida pakotevalvontaa toteuttaessaan ottaa huomioon myös muiden liiketoimiin liittyvien tahojen toteuttamat toimet ja suunnata omaa toimintaansa riskiperusteisesti niihin liiketoimiin, joihin voidaan arvioida liittyvän eniten riskejä.</p> <p>Myös VM on kiinnittänyt huomiota MOK-luonnoksessa käytettyihin määritelmiin. Määritelmässä on määritelty pakotesääntely, mutta luonnoksessa käytetään eri tilanteissa myös muotoilua ”pakotteita koskeva sääntely” sekä käsitettä ”pakote”, jota ei määritellä määritelmässä.</p> <p>Myös FA toteaa, että samasta asiasta tulisi johdonmukaisesti käyttää samaa termiä MOK:ssa.</p>	<p>asiakkuuteen liittyvät pakoteriskit ovat kohonneet. Silloin, kun pakotteisiin liittyvät riskit ovat matalia, on mahdollista noudattaa kevyempiä menettelytapoja. Finanssivalvonta on pyrkinyt korostamaan tätä menettelytapoihin liittyvää riskiperusteista elementtiä omissa ohjeissaan ja määräyksissään.</p> <p>Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 4.3 uuden kohdan 26, jonka mukaan Finanssivalvonta suosittelee valvottavaa etsimään tasapainon siinä, että sillä on tehokkaat menettelytavat pakoteriskien hallitsemiseksi ja toisaalta siinä, etteivät sen menettelytavat pakoteriskien hallitsemiseksi kuitenkaan johda aiheettomaan palveluiden käytön estämiseen asiakkailta. Tällä halutaan korostaa menettelyiden oikeasuhtaisuutta ja ehkäistä pakotesääntelyn mahdollista ylitulkintaa, joka voisi johtaa tarpeettomaan hallinnolliseen taakkaan niin valvottaville kuin valvottavien asiakkaille. Lisäksi se voisi johtaa palveluiden kohtuuttomaan rajoittamiseen tai jopa asiakkuuksien aiheettomaan irtisanomiseen.</p>
--	--	---

	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksessa on useita kohtia, jotka FA:n arvion mukaan ovat ongelmallisia yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimusten näkökulmista. FA on nimennyt erityisesti MOK-luonnoksen luvun 4.4.1 kohdan 32, joka koskee menettelytapoja sen selvittämiseksi, onko valvottavan työntekijä pakotesäätelyn kohteena, osalta tarpeelliseksi saada tietosuojavaltuutetun näkemys asiaan.</p> <p>Finanssivalvonta esitti lausuntoajan päättymisen jälkeen tarkentavia kysymyksiä FA:lle sen kommenttien johdosta. Tässä yhteydessä FA tarkensi näkemystään toteamalla, että ainakin MOK-luonnoksen luvun 5 kohtaan 12 sekä luvun 6 kohtiin 18, 19 ja 41 voi liittyä ongelmia tietosuoja-asetuksen näkökulmasta.</p> <p>FA toteaa MOK-luonnoksen luvun 5 kohdan 12 osalta, ettei rahanpesulaissa säädetty asiakkaan tuntemisvelvollisuus ulotu liikeyrityksiin tai muihin yhteistyötahoihin. Ohje laajentaisi hallitsemattomasti asiakkaasta hankittavien tietojen määrää ja pakotemonitoroinnin piiriä sekä niistä aiheutuvia taloudellisia ja hallinnollisia kustannuksia, minkä lisäksi se olisi ristiriidassa yhteistyötahojen ja liikeyritysten johtohenkilöiden, omistajien ym. henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskevien velvoitteiden kanssa.</p> <p>Myös TELA ry on pyytänyt tarkentamaan, mitä osapuolia MOK-luonnoksen luvun 5 kohdassa 12 tarkoitetaan ja pitänyt tärkeänä varmistaa, että MOK on tietosuoja-asetuksen mukainen.</p> <p>FA toteaa MOK-luonnoksen luvun 6.2 kohtien 18–19 osalta, että on epäselvää millä perusteella ja missä</p>	<p>Finanssivalvonta ei ole nähnyt tarpeelliseksi pyytää lausuntoa tietosuojavaltuutetulta MOK-luonnoksesta, sillä Finanssivalvonta on ryhtynyt itsenäisesti tarvittaviin toimiin sen varmistamiseksi, että MOK:ssa annetut määräykset ja suositukset ovat tietosuoja-asetuksen mukaisia. Finanssivalvonta toteaa lisäksi, että ei ole perusteltua odottaa, että tietosuojavaltuutettu tarkastaisi aina ennakolta toisen viranomaisen laatimia ohjeita.</p> <p>Finanssivalvonta on ottanut uudelleen tarkasteluun FA:n esiin nostamat kohdat ja poistanut MOK-luonnoksen luvun 4.4.1, joka koski työntekijöiden taustaselvityksiä.</p> <p>Finanssivalvonta on myös poistanut MOK-luonnoksesta luvun 5 kohdan 12, sillä suositukset valvottavan liikeyrityksiä koskien eivät suoraan liity rahanpesulain 3 luvun asiakkaan tuntemiseen liittyviin toimiin eikä niitä ole siten tarpeen käsitellä MOK:ssa. Finanssivalvonta on lisännyt luvun 5 kohdan 1 alaviitteen, jossa todetaan, että valvottavan olisi syytä huomioida, että pakotesäätely ja kansalliset jäädyttämispäätökset voivat aiheuttaa valvottavalle velvoitteita myös mm. suhteessa sen liikeyrityksiin ja muihin yhteistyötahoihin.</p> <p>Finanssivalvonta toteaa, että pakoteasetukset velvoittavat jäädyttämään sellaiset varat, joista pakotteiden kohteena olevalla taholla on yli 50 prosentin omistus tai joihin pakotteiden kohteena olevilla tahoilla on määräysvalta. Näin ollen yrityksessä määräysvaltaa käyttävien tahojen selvittäminen on tarpeen valvottavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi eikä niiden selvittäminen Finanssivalvonnan tulokannan mukaan riko yleistä tietosuoja-asetusta.</p> <p>Finanssivalvonta myös huomauttaa, että se MOK:n luvun 6.2.1 kohdassa 25 (MOK-luonnoksen luvun 6.2.1 kohta 22) suosittaa</p>
--	--	---

	<p>laajuudessa valvottavalla on oikeus käsitellä näiden yhtiöiden omistajien tai määräysvaltaa käyttävien henkilöiden henkilötietoja.</p> <p>Kumpikin lausunnonantaja esittää myös, että Finanssivalvonta pyytäisi tietosuojavaltuutetulta lausunnon MOK-luonnoksesta ennen jatkovalmistelun käynnistämistä.</p>	<p>valvottavaa kiinnittämään erityistä huomioita siihen, että pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten mukaiset <i>omistuksen ja määräysvallan</i> määritelmät eivät ole yhteneväisiä sen kanssa, miten rahanpesulain 1 luvun 5 §:ssä määritellään yhteisön tosiasiallinen edunsaaja. MOK:n luvun 6.2 kohta 21 (MOK-luonnoksen luvun 6.2 kohta 18) on kuitenkin muokattu siten, että valvottavan riskiperusteista harkinnanvaraa on korostettu. Päivitetystä ohjeesta Finanssivalvonta suosittaa valvottavaa hankkimaan riskiperusteiseen harkintaansa perustuen laajemmin asiakirjanäyttöä sellaisissa tapauksissa, joissa valvottava arvioi, että tapaukseen liittyy tavanomaista suurempi pakoteriski.</p> <p>Finanssivalvonta on poistanut MOK:n luvun 6.5 kohdasta 44 (MOK-luonnoksen luvun 6.4 kohta 41) viittaukset pakotteiden kohteena olevien tahojen perheenjäseniin.</p>
	<p>FA toteaa, että MOK:ssa tulisi selventää, miten valvottavien tulee ratkaista pakotesäätelyn ja lakisääteisiä vakuutuksia koskevien lakien soveltamisjärjestystä koskevia ongelmia. Valvottavien kannalta olisi myös hyödyllistä tarkentaa vaikkapa esimerkein, millaisissa lakisääteisiin vakuutuksiin liittyvissä tilanteissa poikkeusluvan hakeminen ulkoministeriöltä olisi tarpeen.</p>	<p>Finanssivalvonta on lisännyt soveltamisesimerkin MOK:n uuden luvun 8.3 kohtaan 18.</p> <p>Finanssivalvonta toteaa, että EU:n pakoteasetukset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta. Esimerkiksi oikeusministeriön lainkirjoittajan oppaassa (päivitetty 29.9.2022) on sivulla 136 kohdassa 6.1.5 avattu tarkemmin EU-oikeuden etusijaperiaatetta.</p> <p>EU:n pakoteasetuksissa on mainittu ne tilanteet, joiden puitteissa on mahdollista hakea poikkeuslupaa toimivaltaiselta viranomaiselta eli ulkoministeriöltä. Tyypillisesti EU:n pakoteasetusten mukaan toimivaltainen viranomainen voi myöntää poikkeusluvan tarkoituksenmukaisiksi katsominsa ehdoin, jos varat tai taloudelliset resurssit ovat tarpeen pakoteluetteloon nimettyjen luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten sekä kyseisten luonnollisten henkilöiden huollettavina olevien perheenjäsenten perustarpeiden tyydyttämiseksi,</p>

		mukaan luettuina menot, jotka aiheutuvat elintarvikkeiden hankinnasta, vuokrasta tai asuntolainasta, lääkkeistä ja sairaanhoidosta, veroista, vakuutusmaksuista ja julkisten palvelujen käytöstä.
	FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvussa 2.2 mainitaan kaksi asetusta, joihin Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita sovelletaan. Jos tarkoituksena on, että ohjeita ja määräyksiä sovelletaan muihinkin EU:n pakoteasetuksiin, tämä tulisi FA:n mukaan lisätä ohjeeseen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan mukaisesti.	Finanssivalvonta toteaa, että MOK:n luvun 1.2 määritelmien mukaan MOK:ssa <i>pakotesääntelyllä</i> tarkoitetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annettuja asetuksia ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 1 §:ssä ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtioneuvoston asetuksia. Pakotesääntelyn määritelmä pitää sisällään kaikki EU:n pakoteasetukset. Lukuun 2.2 on luettelonomaisesti listattu vain ne Euroopan unionin asetukset, joihin on viitattu MOK:n tekstissä.
	FA toteaa, että MOK-luonnoksen lukuun 2.5 olisi perusteltua lisätä viittaus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklaan, jonka 2 kohdan mukaan neuvosto voi toteuttaa 1 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen luonnollisiin tai oikeushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä.	Finanssivalvonta toteaa, että MOK:n luvussa 1.2 pakotesääntelyn määritelmässä on viitattu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklaan. Lukuun 2.5 on luettelonomaisesti listattu vain ne kansainväliset suositukset ja sopimukset, joihin on viitattu MOK:n tekstissä.
	FA ehdottaa kohdan 3.1 muokkaamista seuraavaan muotoon: ”... <i>pakoteriskien hallintakeinoihin sekä raportointiin liittyviin aiheisiin</i> ”.	Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 3 kohtaa 1 ja poistanut kohdan 1 viimeisestä lauseesta sanat ”liittyviä aiheita”.
	FA toteaa, että kuulemistilaisuudessa esitetyn perusteella Finanssivalvonnan tarkoituksena on, että MOK astuisi voimaan kuukauden kuluttua MOK:n julkaisemisesta. FA pitää ehdotettua siirtymäaikaa erittäin lyhyenä	Finanssivalvonta on lausuntopalautteen jälkeen päättänyt pidentää voimaantuloaikaa siten, että määräykset ja ohjeet astuvat voimaan 1.3.2024.

	ja esittää, että siirtymäaikaa pidennettäisiin vähintään kuuteen kuukauteen julkaisemisesta.	
	TELA ry toteaa, että se tarvitsisi selkeämpää ohjeistusta siitä, miten työeläkevakuuttajien tulee toimia pakotteiden noudattamisen ja lakisääteisen vakuutuksen tarjoamisvelvollisuuden kollisiotilanteissa. OFAC-pakotteiden noudattamiseen ei ole Suomessa velvoittavaa sääntelyä. Riskienhallinnallisista syistä OFAC-pakotteiden noudattaminen on kuitenkin yleistä. Kansallisen lainsäädännön mukainen velvollisuus maksaa eläkettä ja toissijaisien OFAC-pakotteiden riski asettavat eläkevakuuttajan kohtuuttomaan tilanteeseen, jossa sen on valittava kansallisen normin rikkomisen ja toissijaisista pakotteista aiheutuvien huomattavien riskien välillä. Asiaa ei TELA ry:n mukaan voi jättää yksittäisen työeläkevakuuttajan ratkaistavaksi, vaan asiaan tulisi kansallisella tasolla viranomaisten yhteistyöllä löytää kansallinen, mahdollisesti lainsäädännöllinen, ratkaisu.	Finanssivalvonta toteaa, ettei sen ole mahdollista antaa tässä vaiheessa tarkempaa ohjeistusta asiasta. Finanssivalvonta pyrkii kuitenkin mahdollisuuksiensa mukaan edistämään asian selvittämistä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Finanssivalvonta toteaa lisäksi, ettei se olisi toimivaltainen viranomaisratkaisemaan mahdollisia kansallisten normien välisiä kollisioita.
	TELA ry toivoo, että MOK:sta kävisi selkeästi ilmi, onko valvottavan mahdollista tehdä riskiperusteisesti ratkaisuja muun muassa määräysvaltaomistajien selvittämisen suhteen. Olisiko esimerkiksi mahdollista arvioida eri riskitason asiakkaiden sekä muiden ryhmien kuin asiakkaiden suhteen määräysvaltaomistajan selvittämisen tarvetta riskiperusteisesti, jolloin selvittämisen tarve voisi eri ryhmien kohdalla erota toisistaan?	Finanssivalvonta korostaa, ettei pakotesääntelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseen liitty riskiperusteista harkinnanvaraa. Finanssivalvonta toteaa, että valvottava voi kuitenkin toteuttaa riskiperusteista lähestymistapaa sen osalta, millaisia menettelytapoja se luo pakotesääntelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamisen varmistamiseksi. Finanssivalvonta on lisännyt luvun 5 kohtaan 5 asiaa tarkentavan ohjeen ja soveltamisesimerkkejä.
	STM toteaa, että SEUT 215 artiklan nojalla annettu henkilöpakoteasetus (Neuvoston asetus (EU) 269/2014) sallii toimivaltaisen viranomaisen myöntää poikkeusluvan	Finanssivalvonta on lisännyt MOK:iin uuden luvun 8.3, jonka kohdassa 18 on ohjeita poikkeuslupamenettelyyn liittyen. Finanssivalvonta on myös lisännyt soveltamisesimerkin kohtaan 18.

	<p>myös EU- ja YK-pakotelistattujen jäädytettyjen varojen ja taloudellisten resurssien vapauttamiseen tietyin edellytyksin, ja että Suomessa poikkeuslupaviranomainen on ulkoministeriö.</p>	
	<p>Vakuutus- ja rahoitusneuvonta (FINE) toteaa, että palveluntarjoajille säädöksissä asetetut velvoitteet ja niiden laiminlyöntien mahdolliset seuraamukset johtavat helposti sääntelyn laajentavaan tulkintaan ja varovaisuuteen, mikä puolestaan on omiaan lisäämään asiasta syntyviä riitoja, joiden selvittäminen on haasteellista. Näin erityisesti niissä tilanteissa, joissa myös muualla lainsäädännössä on kokonaisarviointiin vaikuttavia seikkoja ja minkä vuoksi on tärkeää, että sääntelyä täsmentävät ohjeet ja määräykset ovat mahdollisimman selkeitä ja konkreettisia.</p>	<p>Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 4.3 uuden kohdan 26, jossa se suosittaa valvottavaa etsimään tasapainon siinä, että sillä on tehokkaat menettelytavat pakoteriskien hallitsemiseksi ja toisaalta siinä, etteivät sen menettelytavat pakoteriskien hallitsemiseksi kuitenkaan johda aiheettomaan palveluiden käytön estämiseen asiakkailta.</p> <p>Finanssivalvonta toteaa lisäksi, että rahanpesulain asiakkaan tuntemista koskevat velvoitteet pohjautuvat riskiperusteiseen lähestymistapaan. Kunkin valvottavan tulee miettiä omaan toimintaansa soveltuvat riskiperusteiset menettelytavat. Lisäksi on syytä todeta, että pakotesäätely sisältää hyvinkin erilaisia velvoitteita eri tilanteisiin. Näin ollen ei ole mahdollista antaa määräyksiä ja ohjeita valvottavien menettelytapoihin liittyen siten, ettei niihin jäisi tapauskohtaista ja harkinnanvaraista elementtiä, joka liittyy kunkin valvottavan toiminnan laatuun, laajuuteen ja monimuotoisuuteen. Finanssivalvonta korostaa, että Finanssivalvonnan valvottavien piiri on heterogeeninen.</p>
	<p>Keskusrikospoliisi (KRP) pyytää Finanssivalvontaa kiinnittämään huomiota siihen, että kun MOK:ssa viitataan lain varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi mukaisiin Keskusrikospoliisin tekemiin jäädytyspäätöksiin, käytettäisiin johdonmukaisesti termiä "kansallinen jäädytyspäätös".</p>	<p>Finanssivalvonta on muuttanut MOK:ssa käytettyjä määritelmiä niin, että se käyttää MOK:ssa johdonmukaisesti muotoa "kansallinen jäädyttämispäätös".</p>
Lukukohtaiset kommentit		

Luku 4	VM pitävää erittäin kannatettavana, että Finanssivalvonta ohjeistaa toimintojen järjestämisestä ja tuo samalla esille myös Euroopan pankkiviranomaisen ohjeistusta asiakokonaisuuteen liittyen.	
Luku 4.2, kohta 6	FA katsoo, että johdosta nimettävää henkilöä koskeva MOK-luonnoksen luvun 4.2 kohta 6 poikkeaa sisällöltään rahanpesun estämisen MOK:sta. FA:n mukaan, mikäli ohjeessa tarkoitetaan samaa henkilöä kuin rahanpesulain 9 luvun 1 §:n 1 momentissa, ohjeeseen olisi tarpeen lisätä viittaus rahanpesun estämisen MOK:n asianomaiseen kohtaan, josta löytyy tarkempia ohjeita mm. siitä, kuka johdosta nimettävä henkilö voi Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan olla.	Finanssivalvonta täsmentänyt MOK:n luvun 4.2 kohtaa 6. Ohjeessa on tarkoituksella jätetty enemmän harkintavaltaa valvottaville sen osalta, kenet valvottava nimeää johdostaan vastaamaan pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamisen valvonnasta. Johdosta nimitettävä henkilö voi olla sama tai eri henkilö kuin se johdosta nimitetty henkilö, joka vastaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien rahanpesulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta.
Luku 4.2, kohta 6	Suomen Asianajajaliitto toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 4.2 kohdan 6 Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan rahanpesulain 9 luvun 1 §:n 1 momentti tarkoittaa, että valvottavan on nimettävä johdostaan henkilö, joka vastaa valvottavassa pakotteiden noudattamisen valvonnasta. Johdosta nimettävällä henkilöllä tulee olla tehtävän hoitamiseksi riittävä asiantuntemus, osaaminen ja toimivaltuudet. Valvottaville olisi hyötyä, jos tulkintaa voitaisiin täsmentää ottamalla kantaa esimerkiksi siihen, millainen merkitys henkilön viralliselle asemalle on annettava, ja voiko kyseessä olla myös esimerkiksi hallituksen varajäsen. Suomen Asianajajaliitto suosittelee lisäämään alalukuun 4.2.2 "Johdon tehtävät pakotteiden noudattamisessa" huomion, jonka mukaan valvottavan johdon on valvottava kokonaisvaltaisesti valvottavan pakotteiden	Finanssivalvonta täsmentänyt MOK:n luvun 4.2 kohtaa 6. Johdosta nimitettävä henkilö voi olla sama tai eri henkilö kuin se johdosta nimitetty henkilö, joka vastaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien rahanpesulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta. Finanssivalvonta toteaa, että MOK:n luvun 4.2.2 kohdan 17 määräys pitää sisällään johdon suorittaman valvonnan, sillä valvottavan johto hyväksyy toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäisen valvonnan. Finanssivalvonnan arvion mukaan lisäämällä Suomen Asianajajaliiton ehdottaman huomion, voisi syntyä virheellinen tulkinta, että ylimmän johdon tulisi henkilökohtaisesti valvoa kaikkea pakotteiden noudattamiseen liittyviä toimia valvottavassa ja ehkä myös epäselvyyttä compliance-toiminnon valvontatehtäviin.

	noudattamiseen liittyviä menettelytapoja ja niiden täytäntöönpanoa.	
Luku 4.2.1, kohta 9	TELA ry ehdottaa MOK-luonnoksen luvun 4.2.1 kohdassa 9 toisen kappaleen sanamuodon muuttamista siten, että sana "helpottaa" vaihdettaisiin sanaan "edesauttaa". Lisäksi TELA ry ehdottaa sanan "varmistaa" lisäämistä kolmannen kappaleen alkuun ja toteaa, että ensisijaisesti compliance-toiminta on etukäteistä varmistamista.	Finanssivalvonta toteaa, että MOK:n luvun 4.2.1 kohdassa 9 kuvataan EBAn ohjeen sisältöä. Finanssivalvonta on muokannut TELA ry:n esityksen mukaisesti MOK:n luvun 4.2.1 kohdan 9 termin "helpottaa" muotoon "edesauttaa". Jälkimmäinen TELA ry:n muokausehdotus ei Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan vastaa EBAn ohjeen johdanto-osan sisältöä.
Luku 4.2.1, kohta 9	FA kiinnittää MOK-luonnoksen luvun 4.2.1 kohdan 9 osalta Finanssivalvonnan huomiota siihen, että MOK:sta tulisi käydä selkeämmin ilmi, miten siinä esitetyt velvollisuudet tunnistaa ja arvioida riskejä on yhteensovitettu Finanssivalvonnan operatiivisten riskien hallintaa koskevan määräys- ja ohjekokoelman (8/2014) kanssa.	Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan MOK:ssa asetetut velvoitteet ovat linjassa niin kolmen puolustuslinjan mallin kanssa kuin operatiivisten riskien hallintaa koskevan määräys- ja ohjekokoelman kanssa. FA ei ole täsmentänyt miltä osin MOK olisi epäyhteneväinen operatiivisten riskien hallintaa koskevan määräys- ja ohjekokoelman kanssa.
Luku 4.3, kohta 24	FA suosittelee, että MOK-luonnoksen luvun 4.3 kohtaa 24 tulisi muokata seuraavasti: "... <i>toimintaperiaatteet, joista tulee käydä ilmi mm. ne pakotteita asettavat tahot, joiden pakotteita valvottava noudattaa pakoteriskien tunnistamisessa, arvioinnissa, seurannassa ja rajoittamisessa</i> ".	Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 4.3 kohtaa 24.
Luku 4.3, kohta 26	VM ehdottaa, että MOK-luonnoksen luvun 4.3 kohtaa 26 täydennettäisiin kuvaamalla tehokkaiden toimintatapojen konkreettisia elementtejä, esim. riittävyttä suhteessa valvottavan toimintaan.	Finanssivalvonta on täsmentänyt MOK:n luvun 4.3 kohtaa 27 (MOK-luonnoksen luvun 4.3 kohta 26). Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan rahanpesulain 3 luvun 16 §:ssä esitetty vaatimus toimintaperiaatteiden tehokkuudesta tarkoittaa, että valvottavan tulee arvioida toimintaperiaatteidensa riittävyys suhteessa valvottavan toimintaan liittyviin pakoteriskeihin. Valvottavan tulee arvioida toimintaperiaatteita määrääjain uudelleen niin, että

		muutokset toimintaympäristössä ja valvottavan omassa liiketoiminnassa otetaan huomioon ja toimintaperiaatteita päivitetään tarvittaessa.
Luku 4.4.2	Suomen Asianajajaliitto suosittelee alaluvun 4.4.2 "Työntekijöiden koulutus ja osaaminen pakotteisiin liittyen" täsmenämistä. Finanssivalvonta voisi suosittaa, että valvottava arvioi säännöllisesti nykyisten pakotteiden noudattamista koskevia toimintaperiaatteita, menetelytapoja ja niiden täytäntöönpanoa esimerkiksi keskustelemalla tai testaamalla työntekijöiden osaamista. Arvioinnin tulosten perusteella voidaan järjestää lisäkoulutusta tarvittaville työntekijöille.	Finanssivalvonta pitää Suomen Asianajajaliiton työntekijöiden koulutusta ja osaamista koskevia täsmennyksiä hyvinä käytännön ohjeina siitä, mitä toimia valvottavat voivat tehdä työntekijöiden osaamisen kehittämiseksi. Finanssivalvonta katsoo kuitenkin, ettei MOK:n lukuun 4.4 (MOK-luonnoksen luku 4.4.2) ole tarkoituksenmukaista tehdä esitettyjä muutoksia, kun otetaan huomioon se, että Finanssivalvonnan valvottavissa on hyvin erityyppisiä toimijoita pienistä valvottavista suuriin kansainvälisiin finanssilaitoksiin. Finanssivalvonta katsoo, että tältä osin on tarkoituksenmukaista antaa valvottaville enemmän harkintavaltaa kunkin valvottavan toiminnan laatu, laajuus ja monimuotoisuus sekä näihin liittyvät pakoteriskit huomioiden.
Luku 4.4.2, kohdat 40 ja 41	FA katsoo, että MOK-luonnoksen luvun 4.4.2 kohdan 40 tulkinta ja kohdan 41 suositus näyttäisivät koskevan samaa asiaa. Jos näin on, kohdat tulisi yhdistää, ja ellei, niin tulisi selventää miten ne eroavat toisistaan.	Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n luvun 4.4 kohtaan 37 (MOK-luonnoksen luvun 4.4.2 kohta 41) viittauksen kohtaan 36 (MOK-luonnoksen luvun 4.4.2 kohta 40). Kohtia ei voida yhdistää sillä kohdassa 36 on esitetty Finanssivalvonnan tulkinta ja kohdassa 37 on kyse Finanssivalvonnan suosituksesta.
Luku 5	VM toteaa, että MOK-luonnoksen luvussa 5 käsitellään yhtä erittäin keskeistä pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen varmistamisen tekijää, riskiarviointia. Arvioimalla sekä omaan toimintaan kohdistuvia uhkia että oman toiminnan heikkouksia Finanssivalvonnan valvottavilla on mahdollista havaita riskejä ja kehittää riskien hallitsemiseksi tehokkaita keinoja.	

Luku 5, kohdat 4 ja 5	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 5 kohdan 4 ohjeessa ja kohdan 5 määräyksessä viitattaneen rahanpesulain 2 luvun 3 §:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisen riskiarvioon. Jos näin on, se tulisi todeta selvästi.</p> <p>FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota siihen, että mainittu pykälä asettaa velvoitteen laatia riskiarvio vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Sen sijaan pakoteriskien osalta ei rahanpesulakiin tällaista velvollisuutta sisälly, ja FA pitää Finanssivalvonnan tulkintasuositusta erittäin pitkälle menevänä. Jos tällainen velvollisuus kuitenkin katsottaisiin olevan, FA pitää selvänä, että valvottavalla on oikeus arvioida itselleen tarkoituksenmukaisin tapa toteuttaa ja dokumentoida riskiarvio.</p> <p>VM puolestaan pitää hyvänä, että Finanssivalvonta on antanut riskiarvion laatimiseksi velvoittavan määräyksen MOK-luonnoksen luvun 5 kohdassa 5.</p>	<p>Finanssivalvonta toteaa, että niissä kohdissa, joissa Finanssivalvonta esittää tulkintansa jostakin normista, mainitaan se, mitä sääntelyä tulkinta koskee. Vastaavasti Finanssivalvonnan antamia määräyksiä edeltää aina kohta, jossa on määritelty se, mihin määräyksenantovaltuus perustuu.</p> <p>Finanssivalvonta on tarkentanut ja täsmentänyt MOK:n luvun 5 kohtia 4 ja 6 (MOK-luonnoksen luvun 5 kohdat 4 ja 5).</p> <p>Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 5 uuden kohdan 5 ja kaksi esimerkkiä riskiperusteisen lähestymistavan soveltamisesta pakotteiden ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamisessa.</p> <p>Finanssivalvonta toteaa lisäksi, ettei MOK:ssa ole asetettu mitään määrämuotoa sille, miten riskiarvio tulee dokumentoida. Sitä valvottavilla on tämän suhteen paljon harkintavaltaa. Valvottavat voivat laatia pakotteisiin liittyen oman riskiarvio-dokumentin tai esimerkiksi sisällyttää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen riskejä koskevaan riskiarvioon pakotteita koskevan riskiarvion.</p>
Luku 5, kohdat 5 ja 7	<p>FA katsoo, että MOK-luonnoksen luvun 5 kohdan 7 ohjeen perusteella kohdan 5 määräykseen sisältyvällä ajantasaisuuden tarkistamisella tarkoitetaan sitä, että valvottava tarkistaa, onko valvottavan toimintaympäristössä tapahtunut esim. merkittäviä sääntelymuutoksia. Epäselväksi jää, mitä uudella pakoteohjelmalla tässä yhteydessä tarkoitetaan. Jos pakoteohjelmalla viitataan englannin kielen termiin ”sanctions regime”, tämä olisi hyvä mainita ja määritellä MOK:n luvun 1 kohdassa 2.</p> <p>Lisäksi FA katsoo, että MOK-luonnoksen luvun 5 kohta 7 näyttäisi edellyttävän riskien arvioinnin</p>	<p>Finanssivalvonta on tarkentanut MOK:n luvun 5 kohtaa 8 (MOK-luonnoksen luvun 5 kohta 7) sekä lisännyt määritelmiin pakotejärjestelmän (sanctions regime) määritelmän.</p> <p>Finanssivalvonta toteaa, että ajantasaisuuden tarkistamisella tarkoitetaan sitä, että valvottava tarkistaa, onko valvottavan toimintaympäristössä tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden perusteella riskiarvioita olisi tarpeen päivittää. Edellä mainittuja muutoksia voisivat olla ovat esimerkiksi merkittävät muutokset sääntelyssä uuden pakotejärjestelmän muodossa tai uusien tuotteiden ja palveluiden tarjoaminen silloin, kun ne vaikuttavat valvottavan</p>

	<p>ajantasaisuuden tarkistamista kaikkien "uusien tuotteiden tai palveluiden" kohdalla. FA pitää vaatimusta ylimitoitettuna ja katsoo, että valvottavalle tulisi sallia mahdollisuus lähestyä asiaa riskiperusteisesti. Tällöin esimerkiksi toisen puolustuslinjan riskiarvioinnin ajantasaisuutta ei tarvitsisi automaattisesti tarkistaa jokaisen uuden tuotteen tai palvelun kohdalla, vaan se koskisi vain sellaisia uusia tuotteita ja palveluita, jotka aiheuttavat uusia merkityksellisiä riskejä, joille valvottava ei ole aiemmin altistunut.</p>	<p>pakoteriskeihin. Finanssivalvonta on tarkentanut tältä osin MOK:n luvun 5 kohta 8 (MOK-luonnoksen luvun 5 kohta 7).</p>
Luku 5, kohta 8	<p>VM kehottaa Finanssivalvontaa vielä harkitsemaan, olisiko MOK-luonnoksen luvun 5 kohdassa 8 ohjeena annetut kehotukset riskiarvion päivittämisestä ja riskien muutoksista johdolle raportoimisesta mahdollista antaa sitovina määräyksinä. VM katsoo, että kyseessä olevat seikat ovat pakoteriskienhallintaan liittyviä merkittäviä menettelyjä, joiden välttämättömyys valvottavan toiminnassa olisi tarpeen varmistaa.</p>	<p>Finanssivalvonta on päättänyt pitää tässä vaiheessa MOK:n luvun 5 kohdan 9 (MOK-luonnoksen luvun 5 kohta 8) ohjeen suosituksena. Finanssivalvonta arvio sitovien määräysten tarpeellisuutta uudelleen myöhemmin muun muassa aiheeseen liittyvän mahdollisen tulevan EU-tason sääntelyn ja ohjeistuksen yhteydessä.</p>
Luku 5, kohta 9	<p>TELA ry toteaa, että Finanssivalvonta kertoi MOK:n kuulemistilaisuudessa, että pakotteita koskeva riskiarvio voi olla osa rahanpesun riskiarviota. Näin ollen riskiarvion päivitys yms. kirjaukset olisi hyvä pitää yhdenmukaisina rahanpesun estämisen MOK:n kanssa. MOK-luonnoksen luvun 5 kohdan 9 osalta olisi hyvä saada kustakin esimerkki.</p>	<p>Finanssivalvonta toteaa, että kuulemistilaisuudessa todettiin, että pakotteita koskevan riskiarvion voi liittää osaksi valvottavan rahanpesun estämisen riskiarviota. Pakotteisiin liittyvät riskit ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit eroavat kuitenkin toisistaan, jonka takia kirjaukset eivät voi olla täysin yhteneväiset. MOK:n luvun 5 kohdassa 10 (MOK-luonnoksen luvun 5 kohta 9) on jo kuvattu niitä asioita, joita riskiarvioissa tulisi huomioida.</p>
Luku 5, kohta 10	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 5 kohdassa 10 suositellun pakoteriskien liiketoiminta-aluekohtaisen erottelun osalta jää epäselväksi, tulisiko erottelu tehdä</p>	<p>Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan oleellista on, että valvottavan toimintaan liittyviä pakoteriskejä arvioidaan kokonaisvaltaisesti. Vaikka eri liiketoiminta-alueilla olisi samoja asiakkaita, näihin asiakkaisiin liittyvä riski voi olla tarjottujen tuotteiden ja</p>

	<p>myös silloin, jos eri liiketoiminta-alueiden asiakkaat, tuotteet ja palvelut ja jakelukanavat ovat samoja?</p>	<p>palveluiden johdosta erilainen. Vastaavasti eri liiketoiminta-alueilla jakelukanaviin liittyvä riski voi näyttäytyä eri tavoin, kun otetaan huomioon liiketoiminta-alueen liiketoiminnan luonne ja laajuus. Siten valvottavan on tärkeää arvioida riskit huolellisesti kulloinkin relevantit riskitekijät huomioon ottaen.</p>
<p>Luku 6.1, kohdat 9 ja 13</p>	<p>TELA ry toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.1 kohtien 9 ja 13 perusteella lienee selvää, että lain nojalla velvoittava pakotesäätely ylittää lain perusteella tuotettavan työeläketurvan eli vakuutusmaksujen perinnän ja etuuskien maksamisen kollisiotilanteessa.</p>	<p>Finanssivalvonta toteaa, että toimivaltainen viranomaisen pakotesäätelyn tulkintakäytännöissä on ulkoministeriö.</p> <p>Samalla Finanssivalvonta korostaa, että vaikka pakotesäätely on velvoittavaa, on pakotepäätöksiin liitetty tyypillisesti poikkeuslupamahdollisuus esimerkiksi perustarpeiden tyydyttämiseksi. Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 8 ohjeita poikkeusluvista ja niitä koskevia esimerkkejä.</p>
<p>Luku 6.1, kohta 12</p>	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.1 kohdan 12 suomenkielisestä versiosta puuttuu ruotsin- ja englanninkielisissä versioissa oleva viittaus kohtaan 11.</p>	<p>Finanssivalvonta on poistanut MOK:n ruotsin- ja englanninkielisistä versioista luvun 6.1 kohdasta 13 (MOK-luonnoksen luvun 6.1 kohta 12) virheelliset viittaukset kohtaan 12 (MOK-luonnoksen kohta 11).</p>
<p>Luku 6.1, kohta 12</p>	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.1 kohdan 12 mukaan ns. 50 prosentin omistusta koskeva sääntö tarkoittaa, että valvottavan tulee myös muissa kuin asetuksen tarkoittamissa EU:n pakoteohjelmissä jäädyttää sellaisten asiakkaiden varat, joista nimetty taho omistaa yli 50 prosenttia. FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota siihen, että EU-pakotteiden osalta on erotettava toisistaan velvoite jäädyttää varat ja velvoite olla luovuttamatta varoja pakotteiden kohteena olevalle henkilölle. Finanssivalvonnan tulkinta liittyen 50 prosentin sääntöön poikkeaa FA:n mukaan aikaisemmasta tulkinnasta, joka on laadittu työryhmän ja ulkoministeriön (UM) edustajien tapaamisessa ja ulkoministeriön kirjallisista vastauksista</p>	<p>Finanssivalvonta toteaa, että se on pyytänyt asiaan kannanottoa ulkoministeriöstä, joka on lausunut asiassa seuraavaa:</p> <p>"Ulkoministeriö katsoo, että pakotelistatun tahon omistuksessa ja määräysvallassa olevat varat tulee jäädyttää. Tämän lisäksi on kiellettyä suoraan tai välillisesti asettaa varoja tai taloudellisia resursseja pakotelistattujen saataville tai hyödynnettäväksi".</p> <p>Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan MOK:n luvun 6.1 kohdan 13 (MOK-luonnoksen luvun 6.1 kohta 12) asiasältöön ei ole tarpeen tehdä muutoksia.</p> <p>Finanssivalvonta on kuitenkin päättänyt muokkaamaan MOK:n luvun 6.1 kohtaa 13 (MOK-luonnoksen luvun 6.1 kohta 12) siten, että se on helppolukuisempi. Finanssivalvonta toteaa, että kun</p>

	<p>kysymyksiin liittyen Venäjän vastaisten pakotteiden soveltamiseen. UM:n tulkinnan mukaan varojen suora tai välillinen luovuttaminen pakotteiden kohteena olevalle henkilölle on kielletty, ja välillisestä luovuttamisesta voi olla kyse esimerkiksi silloin, jos luovutuksensaajana on oikeushenkilö, josta pakotteiden kohteena oleva henkilö omistaa yli 50 prosenttia tai jossa hänellä on muulla perusteella tosiasiallinen määräysvalta. Asiaa on tarkemmin linjattu EU:n neuvoston tulkintaohjeessa liittyen varojen välilliseen luovuttamiseen.</p>	<p>ulkoministeriö on toimivaltainen viranomaisena antamaan tulkintaohjeita pakotesääntelyn yksityiskohtaisesta soveltamisesta, ei Finanssivalvonta ole katsonut, että sen olisi tarpeen sisällyttää MOK:iin yksityiskohtaista ohjetta siitä, missä kaikissa tilanteissa ns. 50 prosentin sääntö tulee tulkittavaksi.</p>
Luku 6.1, kohta 13	<p>VM ehdottaa MOK-luonnoksen luvun 6.1 kohdan 13 siirtämistä Ohje-osion alkuun (esim. kohdaksi 9).</p>	<p>Finanssivalvonta on siirtänyt MOK-luonnoksen luvun 6.1 kohdan 13 MOK:n luvun 6.1 kohdaksi 9 VM:n ehdottamalla tavalla. Finanssivalvonta on myös täsmentänyt MOK:n luvun 6.1 kohtaa 9.</p>
Luku 6.2, kohta 16	<p>TELA ry toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.2 kohdassa 16 käytetty sana ”monitorointi” ei ole hyvää suomen kieltä. Asiallisesti toiminnalla tarkoitettaneen valvontaa ja/tai seurantaa (asiayhteydestä riippuen). Sana pakotemonitorointi tulisi TELA ry:n mukaan korvata sanalla pakotevalvonta myös siksi, että on jo vakiintunutta käyttää maksuliikenteen valvonnasta sanaa monitorointi.</p>	<p>Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan termi pakotemonitorointi vastaa varsin hyvin englanninkielistä termiä ”sanctions screening”. Finanssivalvonta ei näin ollen näe tarpeelliseksi vaihtaa MOK:ssa käytettyä termiä. Finanssivalvonta myös toteaa, että pakotevalvonta voisi terminä helposti sekoittua pakotesääntelyn noudattamisen valvonnan kanssa.</p>
Luku 6.2, kohta 17	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.2 kohta 17 suosittelee valvottavaa soveltamaan tehostettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi silloin, kun valvottava arvioi, että tapaukseen liittyy tavanomaista suurempi pakoteriski. Rahanpesulaki määrittelee yksityiskohtaisemmin tilanteet, joissa tehostettuja toimenpiteitä on toteutettava. FA kysyy, voidaanko pakotteiden kohdalla tehostettujen toimenpiteiden tarve arvioida aina riskiperusteisesti? FA toteaa, että ellei MOK:ssa määritellä tarkemmin tilanteita,</p>	<p>Finanssivalvonta toteaa, että rahanpesulain 3 luvun 11–13 ja 13 a § määrittelevät niitä tilanteita, joissa valvottavan tulee aina noudattaa tehostettua tuntemismenettelyä. Muissa tilanteissa valvottavan tulee arvioida riskiarvionsa perusteella tehostetun tuntemisen toimenpiteiden tarve (kts. rahanpesulain 3 luvun 10 §). Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n luvun 5 kohtaan 5 esimerkkejä tehostetun tuntemisen tilanteista. Näitä esimerkkejä ei tule kuitenkaan tulkita tyhjentävästi.</p>

	joissa tehostettuja menettelyjä on toteutettava, olisi vähintään annettava esimerkkejä, millaisissa konkreettisisissa tilanteissa ja millaisia tehostettuja menettelytapoja on toteutettava.	
Luku 6.2, kohdat 18 ja 19	FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota MOK-luonnoksen luvun 6.2 kohtien 18–19 osalta siihen, että esim. konsernin kyseessä ollessa sen rakenteen, omistajien ja siinä määräysvaltaa käyttävien henkilöiden selvittäminen voi koskea hyvin laajaa joukkoa yhteisöjä ja tarkoittaa jopa satojen yhtiöiden kauppakisteriotteiden ja yhtiöjärjestysten hankkimista ja läpikäyntiä. FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota myös siihen, että suositustenkin osalta edellytettävät toimenpiteet ja niiden laajuus tulisi määritellä riittävän täsmällisesti. FA kysyy, riittääkö edunsaajien tunnistamiseksi asiakkaan ilmoitus määräysvallasta vai edellytetäänkö lisäksi lisäselvitysten hankkimista kaikissa tilanteissa ilman riskiperusteista harkintaa?	<p>Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 6.2 kohtaa 21 (MOK-luonnoksen luvun 6.2 kohta 18) lisäämällä maininnan riskiperusteisesta harkinnasta.</p> <p>Finanssivalvonta myös toteaa, että suositus koskee nimenomaisesti tilanteita, joissa valvottava itse on arvioinut tapaukseen liittyvän tavanomaista suuremman pakoteriskin. Tällöin lisäselvitysten laajuus tulisi mitoittaa tapaukseen liittyvien riskien kanssa. Finanssivalvonta on kuivaillut pakoteriskejä MOK:n luvussa 6.5.</p>
Luku 6.2.1, kohta 19	TELA Ry kysyy, mitä tarkoitetaan luvun 6.2.1 kohdan 19 alaviitteessä 11 todetulla ”peiteyhtiöllä”? Mitkä ovat ”peiteyhtiön” tunnusmerkit?	Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n luvun 7.4 kohtaan 39 (MOK-luonnoksen luvun 7.4 kohta 37) alaviitteen, jossa tarkennetaan mitä peiteyhtiöllä tarkoitetaan.
Luku 6.2.1, kohta 19	FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota MOK-luonnoksen luvun 6.2.1 kohdan 19 osalta siihen, että oikeushenkilön tai yhteisön määräysvallan tunnistaminen on käytännössä hyvin vaikeaa, ja määritelmä myös eroaa tosiasiallisen edunsaajan määritelmästä, joka on asiakkaille tuttu ja myös rahanpesulain käyttämä. FA kysyy, mikä on Finanssivalvonnan mielestä riittävä tapa selvittää määräysvaltaa ottaen huomioon, ettei	<p>Finanssivalvonta on täsmentänyt MOK:n luvun 6.2.1 kohtaa 23 (MOK-luonnoksen luvun 6.2.1 kohta 20) ja lisännyt siihen asiaa tarkentavan esimerkin.</p> <p>Finanssivalvonta haluaa korostaa, että pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämisspätösten mukaiset velvoitteet edellyttävät, että valvottava jäädyttää asiakaan varat myös aina silloin, kun pakotteiden kohteena oleva taho käyttää määräysvaltaa asiakkaassa. Valvottavalla tulee olla riskiperusteiset menettelytavat</p>

	<p>asiakkaalla ole lakiin perustuvaa velvollisuutta ylläpitää tai antaa valvottavalle näitä tietoja? FA toteaa, että epäselväksi jää myös se, tuleeko valvottavan selvittää määräysvaltatohot aina vai voidaanko eri riskitason asiakkaita ja muita kuin asiakkaita tarkastella riskiperusteisesti.</p>	<p>asiakkaan määräysvallan selvittämiseksi (katso MOK:n luvun 6.2.1 kohta 24).</p>
<p>Luku 6.2.1, kohta 19</p>	<p>TELA ry kysyy, tarkoitetaanko MOK-luonnoksen luvun 6.2.1 kohdan 19 alakohdassa h), että valvottavan on selvitettävä yksityiskohtaisesti asiakkaan/vastapuolen rahoitusjärjestelyt ja niihin liittyvät vakuusjärjestelyt? Vrt. MOK-luonnoksen luvun 6.4 kohta 44, jossa edellytetään mm. rahoitussopimusten toimittamista.</p>	<p>Finanssivalvonta toteaa, että pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseksi, valvottavan tulee jäädyttää myös sellaisten asiakkaiden varat, joihin pakotteiden kohteena olevalla taholla on määräysvalta.</p> <p>Finanssivalvonta korostaa, että valvottavalla on riskiperusteista harkinnanvaraa sen osalta, kuinka syvällisesti ja millä keinoin se selvittää parhaiden käytänteiden edellytysten täyttymistä. Arvioitaessa perusteiden täyttämistä tulisi ottaa huomioon tapaukseen liittyvät erityspiirteet sekä valvottavan oma riskiarvio.</p> <p>Finanssivalvonta pyytää myös kiinnittämään huomiota siihen, että MOK:n luvun 6.5 kohdassa 47 (MOK-luonnoksen luvun 6.4 kohta 44) esitetään Finanssivalvonnan suositus pyytää tarvittaessa asiakkaalta kirjallista selvitystä pakotesäätelyyn ja kansallisiin jäädyttämispäätöksiin liittyvän selonottovelvollisuuden täyttämiseksi. Lisäksi kohdassa esitetään joitakin esimerkkejä siitä mitä kirjallinen selvitys voi olla. Kyse ei siten ole velvoittavasta määräyksestä, joka velvoittaisi hankkimaan aina kaikki kyseisessä kohdassa mainitut kirjalliset selvitykset.</p>
<p>Luku 6.2.1, kohta 19</p>	<p>Ulosottolaitos ehdottaa, että MOK:n luvun 6.2.1 kohtaan 19 lisättäisiin kohta, jossa suositellaan valvottavia kiinnittämään huomiota myös tilanteisiin, joissa mainittu omistus tai määräysvalta toteutuu sen johdosta, että listaamaton oikeushenkilö tai yhteisö on useamman eri</p>	<p>Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 6.1 uuden kohdan 12 jossa on Ulosottolaitoksen tekemän ehdotuksen mukaisesti maininta siitä, että omistus tai määräysvalta voi toteutua sen johdosta, että listaamaton oikeushenkilö tai yhteisö on useamman eri</p>

	<p>pakotelistatun henkilön tai yhteisön yhteisessä omistuksessa tai määräysvallassa.</p>	<p>eri pakotelistatun henkilön tai yhteisön yhteisessä omistuksessa tai määräysvallassa.</p>
<p>Luku 6.2.1 kohdat 19 ja 20</p>	<p>VM toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.2.1 kohdissa 19 ja 20 on tuotu valvottavien tietoisuuteen EU:n pakotteita koskevien parhaiden käytänteiden sisältämiä ohjeita. VM katsoo, että epäselvyyksien välttämiseksi näiden kappaleiden tekstit olisi hyvä vielä tarkistaa, jotta mahdolliset käännökseen sisältyvät epätarkkuudet eivät jäisi sinänsä käyttökelpoiseen lainaukseen hämmentämään soveltajaa.</p>	<p>Finanssivalvonnan MOK:ssa noudatetaan Suomen lainsäädännössä käytettyjä termejä. Finanssivalvonta on selventänyt MOK:n ruotsinkielisen version luvun 6.2.1 alaviitteessä käännösten termihin liittyviä eroja, jotka johtuvat EU:n pakotteita koskevien parhaiden käytänteiden virallisen ruotsinkielisen käännöksen ja Suomessa käytetyn ruotsinkielisen terminologian eroista.</p>
<p>Luku 6.2.1, kohta 20</p>	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.2.1 kohta 20 on erittäin vaikealukuinen ja pitää tärkeänä, että kohtaa selkeytetään jatkovalmistelussa. Lisäksi kohdan 20 englanninkielisessä versiossa on alaviite 13, jossa viitataan Ulosottolaitoksen rooliin ohjeessa lueteltuihin seikkoihin liittyvien epäselvyyksien ratkaisijana. Jos Ulosottolaitoksella on tällainen rooli, se tulee mainita myös suomen- ja ruotsinkielisissä versioissa.</p>	<p>Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 6.2.1 kohtaa 23 (MOK-luonnoksen luvun 6.2.1 kohta 20) helppolukuisemmaksi ja lisännyt siihen esimerkin. Lisäksi Finanssivalvonta on poistanut MOK-luonnoksen alaviitteen 13 MOK:n englanninkielisestä versiosta.</p>
<p>Luku 6.2.1 kohdat 20–22</p>	<p>TELA Ry toteaa MOK-luonnoksen luvun 6.2.1 kohtien 20–22 osalta, että pakotesäätelyn mukaisen omistuksen ja määräysvallan eroaminen rahanpesulain mukaisesta edellyttää merkittävää sisäistä koulutusta ja asian huomioon ottamista asiakkaiden/vastapuolten tuntemisprosessissa.</p> <p>TELA ry kysyy, miksi EU:n pakotteita koskevat parhaat käytänteet on muutettu Finanssivalvonnan ohjeeksi ja sitä kautta suomalaisia valvottavia velvoittaviksi ”Tehokaiden menettelytapojen tulee pitää sisällään EU:n parhaat käytänteet...”? TELA ry toteaa, että rahanpesulain</p>	<p>Finanssivalvonta toteaa, että tällä hetkellä voimassa olevat pakoteasetukset ovat pitäneet sisällään omistuksen ja määräysvallan kautta syntyvän jäädytysveloitteen ja varojen saataville asettamisen kiellon. Siten nämä pakotesäätelyn mukaiset velvoitteet on tullut huomioida valvottavien toiminnassa jo ennen MOK:n voimaantuloa. Lisäksi Finanssivalvonta huomauttaa, että pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämisspäätösten noudattamisessa ei ole mahdollista harjoittaa riskiperusteista lähestymistapaa. Näin ollen pakotesäätelyn mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi valvottavalla tulee olla menettelytavat sen selvittämiseksi, onko valvottavan asiakaskunnassa asiakkaita, jotka ovat joko</p>

	<p>mukainen tuntemistaso tulisi riittää myös pakotteiden osalta, mutta tehostetun tuntemisen tilanteissa (silloin kun asiakkaaseen liittyy korkean riskin elementti) valvottavia voitaisiin ohjeistaa siten, että he pyrkisivät tunnistamaan myös EU:n parhaiden käytänteiden mukaiset määräysvaltatahot.</p>	<p>pakotteiden kohteena olevan tahon yli 50 % omistuksessa tai pakotteiden kohteena olevan tahon määräysvallassa.</p>
<p>Luku 6.3, kohta 29 ja luku 7.2 kohta 23</p>	<p>FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota siihen, ettei MOK-luonnoksessa määritellä, mitä MOK-luonnoksen luvun 6.3 kohtaan 29 sisältyvässä esimerkissä ja MOK-luonnoksen luvun 7.2 kohdassa 23 mainituilla laajamittaisilla pakotteilla tarkoitetaan.</p>	<p>Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 1.2 määritelmän laajamittaisista pakotteista.</p>
<p>Luku 6.4, kohta 41</p>	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.4 kohdan 41 perusteella valvottavan tulisi asiakkaan liiketoimeen liittyviä pakoteriskejä arvioidessaan ottaa huomioon mm. se, onko liiketoimessa osallisina suoraan tai välillisesti pakotteiden kohteena olevia tahoja, esimerkiksi pakotteiden kohteena olevien tahojen perheenjäseniä tai edustajia. MOK-luonnoksen luvun 6.2 kohdassa 18 puolestaan suositetaan, että valvottava hankkisi laajemmin asiakirjanäyttöä mm. konserniin kuuluvien yhtiöiden omistajien selvittämiseksi. FA katsoo, että ohjeet näyttäisivät menevän rahanpesulain 3 luvun 3 §:ssä säädettyjä velvoitteita pidemmälle ja olevan ongelmallisia esim. perheenjäsenten tai yhtiöiden omistajien henkilötietojen suojan kannalta.</p> <p>Lisäksi TELA Ry kysyy, tarkoittaako esim. rahastosijoitustoiminnassa, että on selvitetävä nykyistä tarkemmin nk. carried interest -tahojen edunsaajat (= carried interest -taho saa osan sijoittajalle kuuluvasta voitosta)?</p>	<p>Finanssivalvonta on esittänyt MOK:n luvun 6.5 kohdassa 44 (MOK-luonnoksen luvun 6.4 kohta 41) ei-tyhjentävän esimerkkiluettelon tekijöistä, jotka voivat nostaa asiakkuuteen liittyviä pakoteriskejä. Finanssivalvonnalta on nimenomaisesti toivottu konkretiaa ja esimerkkejä tilanteista, joissa pakoteriski voi olla kohonnut. Kohdassa esitetty esimerkkiluettelo ei tarkoita sitä, että kaikissa tapauksissa tulisi selvittää luettelossa mainittujen tekijöiden olemassaoloa. Listalla on mainittu tekijöitä, jotka saattavat olla jo entuudestaan valvottavan tiedossa tai joita valvottavan voi olla tapauskohtaisesti syytä selvittää riskiperusteisen arviointinsa perusteella mm. tietosuoja- ja tietosuojakohdat huomioiden. Finanssivalvonta on kuitenkin FA:n kommentin perusteella poistanut ensimmäisen esimerkin kohdalla mainitut yksityiskohtaisemmat esimerkkitalanteet, jottei valvottaville tule FA:n kommentissa esitettyä väärää käsitystä siitä, että seikkoja tulisi aina selvittää.</p> <p>Finanssivalvonta myös toteaa, että valvottavan tulee noudattaa pakotesäätelyä ja kansallisia jäädyttämisspäätöksiä kaikissa liiketoimissaan. Voitonjaon osalta valvottavan tulisi varmistua, että se ei siirrä varoja pakotteiden kohteena olevalle taholle.</p>

		<p>Tarkempia tulkintaohjeita voi pyytää ulkoministeriöltä. EU:n pakoteasetusten tulkintaan liittyviä kysymyksiä voi toimittaa myös komissiolle ja komissio myös julkaisee aihealueeseen liittyen siltä usein kysytyjä kysymyksiä (<i>frequently asked questions</i>) ja komission vastauksia niihin.</p>
Luku 6.4, kohdat 42–44	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 6.4 kohtien 42–44 vaatimukset ovat pitkälle meneviä ja erittäin hankalia toteuttaa etenkin niille valvottaville, joilla ei ole näkymää asiakkaan maksuliikenteeseen. Suhteettomien taloudellisten ja hallinnollisten kustannusten välttämiseksi FA pitää tarpeellisena, että niiden oikeasuhtaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan jatkovalmistelussa. Samalla tulisi myös tarkentaa, mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan uskottavalla ja luotettavalla lähteellä, sekä ohjeistaa, miten valvottavan tulee toimia, mikäli asiakas ei toimita pyydettyjä lisäselvityksiä. Tuleeko valvottavan tällöin kieltäytyä liiketoimen toteuttamisesta tai lakisääteisten vakuutusten kyseessä ollen ohjata asiakas hakemaan poikkeuslupaa ulkoministeriöltä?</p>	<p>Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n luvun 6.5 kohtaan 45 (MOK-luonnoksen luvun 6.4 kohta 42) uuden alaviitteen, jossa viitataan hallituksen esityksen HE 38/2018 vp, sivuun 22, jonka mukaan tietolähteitä voivat olla esimerkiksi tuomioistuinten päätökset, mediassa saatavat tiedot ja viranomaisrekisterien tiedot.</p> <p>Finanssivalvonta on myös lisännyt MOK:n luvun 6.5 kohtaan 46 (MOK-luonnoksen luvun 6.4 kohta 43) maininnan riskiperusteisesta arvioinnista.</p> <p>Jos valvottava ei saa asiakkaaltaan kaikkia pyytämäänsä lisäselvityksiä, tulee sen arvioida puuttuvan selvityksen merkitystä asiakkuuteen liittyvien pakoteriskien kannalta ja sen perusteella arvioida tapauskohtaisesti, voidaanko liiketoimea suorittaa vai tuleeko siitä kieltäytyä.</p> <p>Finanssivalvonta pyytää myös kiinnittämään huomiota MOK:n luvun 8.2 kohtaan 14, jossa suositetaan kääntymään Ulosottolaitoksen puoleen niissä tilanteissa, joissa on epäselvää, tuleeko tapaukseen liittyvät varat jäädyttää.</p> <p>Silloin, kun on selvitetty, että asiakas on pakotteiden kohteena, tulisi tarvittaessa kääntyä ulkoministeriön puoleen mahdollisen poikkeusluvan saamiseksi. Tyypillisesti EU:n pakoteasetusten mukaan toimivaltainen viranomainen voi myöntää poikkeusluvan tarkoituksenmukaisiksi katsominsa ehdoin, jos varat tai taloudelliset resurssit ovat tarpeen pakoteluetteluun nimettyjen luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten sekä kyseisten luonnollisten henkilöiden huollettavina olevien</p>

		perheenjäsenien perustarpeiden tyydyttämiseksi, mukaan luettuina menot, jotka aiheutuvat elintarvikkeiden hankinnasta, vuokrasta tai asuntolainasta, lääkkeistä ja sairaanhoidosta, veroista, vakuutusmaksuista ja julkisten palvelujen käytöstä.
Luku 7	VM kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota MOK-luonnoksen luvussa 7 käytettäviin käsitteisiin "asiakaskanta" ja "asiakas" ja kehottaa Finanssivalvontaa vielä tarkastamaan, että luvussa käytetään näitä käsitteitä oikeissa yhteyksissä ja riittävän selkeinä. Huomiona mainittakoon, että valvottavan on myös tarkistettava, etteivät asiakkaan tosiasialliset edunsaajat ole pakotesäätelyn tai jäädyttämispäätösten kohteena, samoin sääntelyn ja päätösten määräämät toimet voivat kohdistua "listatun" asiakkaan omistuksiin ja määräysvallan kohteena oleviin tahoihin.	Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvussa 7 käytettäviä käsitteitä ja lisännyt MOK:n luvun 7.2 kohtaan 10 (MOK-luonnoksen luvun 7.2 kohta 11) tarkennuksen siitä, että asiakaskannan monitoroinnin tavoitteena on tunnistaa myös asiakkaan edunsaajat. Finanssivalvonta kiinnittää huomiota siihen, että se suosittaa MOK:n luvun 7.2 kohdassa 23 (MOK-luonnoksen luvun 7.2 kohta 22) valvottavaa hyödyntämään myös ns. virallisia pakoteluetteiloita täydentäviä pakoteluetteiloita, joista ilmenee mm. pakotteiden kohteena olevien tahojen omistus- ja määräysvalta-yhteisöjen tietoja.
Luku 7.1, kohdat 4 ja 5	TELA Ry toteaa MOK-luonnoksen luvun 7.1 kohdista 4 ja 5, että seurannan pitää kohdistua merkittävimpiin riskeihin, mutta kuitenkin on kyettävä havaitsemaan kaikki pakotesäätelyn kohteena olevat tahot. Ohje on TELA ry:n mielestä ristiriitainen.	Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 7.1 kohdan 4 (MOK-luonnoksen luvun 7.1 kohta 5) määräystä poistamalla viittauksen "kohdistua valvottavan toiminnan kannalta merkittävimpiin riskeihin". Uusi muotoilu on seuraava: Valvottavan pakotemonitoroinnin tulee pohjautua valvottavan riskiarviossa tunnistettuihin pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyviin riskeihin.
Luku 7.1, kohta 5	VM toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.1 kohdassa 5 määrätään, että valvottavan tulee kohdistaa pakotemonitorointia sen itsensä riskiarviossaan tunnistamiin, valvottavan toiminnan kannalta merkittävimpiin pakotesäätelyn noudattamiseen liittyviin riskeihin. Kohdassa 5, jossa käsitellään pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten vaikutusten arviointia valvottavan toimintaan eli	Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 7 kohtaa 4 (MOK-luonnoksen luvun 7 kohta 5) VM:n lausunnon perusteella ja poistanut siitä viittauksen valvottavan toiminnan kannalta merkittävimpiin riskeihin. Finanssivalvonta ei ole katsonut tarkoituksenmukaiseksi antaa tarkempaa ohjeistusta riskien arvioinnissa käytettävästä luokittelusta. Finanssivalvonta katsoo, että valvottavat voivat itse arvioida, minkälainen riskiluokittelu on valvottavan

	<p>käytännössä ohjeistetaan valvottavaa riskiarvioinnin tekemisessä, ei ohjeisteta tarkemmin riskien arvioinnissa käytettävästä luokittelusta. Koska kohta 5 on määräys, jonka noudattamatta jättämisestä voi seurata hallinnollinen seuraamus, valtiovarainministeriö kehottaa Finanssivalvontaa vielä harkitsemaan, onko ko. kappaleessa tarpeen kuvata tarkemmin, mitä merkittävimmillä riskeillä valvojan mielestä tarkoitetaan. Lisäksi on syytä huomata, että kappaleessa puhutaan vain pakotesäätelyn noudattamiseen liittyvistä riskeistä, kun tarkoituksena on varmastikin myös huomioida jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyviä riskejä.</p>	<p>toimintaan ja siihen liittyviin pakoteriskeihin nähden tarkoituksenmukainen.</p> <p>Finanssivalvonta on myös lisännyt MOK:n luvun 7 kohtaan 4 (MOK-luonnoksen luvun 7 kohta 5) kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvät riskit.</p>
Luku 7.1, kohta 6	<p>FA pitää MOK-luonnoksen luvun 7.1 kohdan 6 vaatimusta tietojärjestelmäpohjaisesta ratkaisusta pakotemonitoroinnin toteuttamiseksi liian ehdottomana. FA ehdottaa, että määräystä täsmennettäisiin niin, että valvottavilla voi olla pakotemonitoroinnin toteuttamiseksi myös manuaalinen tietojärjestelmäpohjainen ratkaisu.</p>	<p>Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 7.1 kohdan 5 (MOK-luonnoksen luvun 7.1 kohta 6) määräystä täsmentämällä luottolaitoksille, maksulaitoksille ja virtuaalivaluutantarjoajille annettua määräystä siten, että tietojärjestelmäpohjaisen ratkaisun tulee koskea asiakaskannan ja maksuliikenteen pakotemonitorointia. Siten liiketoimien monitorointi olisi mahdollista toteuttaa manuaalisesti, mikäli tietojärjestelmäpohjainen ratkaisu ei olisi siihen mm. suhteellisuusperiaate huomioiden tarkoituksenmukainen.</p>
Luku 7.2, kohta 14	<p>VM toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.2 kohdassa 14 tulkitaan tehokkaiden menettelytapojen tarkoittavan sitä, että valvottavan on tunnistettava omasta asiakaskannastaan pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten kohteena olevat tahot varojen jäädyttämisen varmistamiseksi. VM haluaa muistuttaa Finanssivalvontaa, että pakotesäätelyssä on toimijoiden noudatettavaksi säädetty myös muita kuin jäädyttämistoimia, mm. liiketoimista kieltäytymistä.</p>	<p>Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 7.2 kohtaa 13 (MOK-luonnoksen luvun 7.2 kohta 14) poistamalla viittauksen jäädyttämiseen ja lisäämällä maininnan pakotesäätelystä ja jäädyttämispäätöksistä. Kuten VM kommentissaan huomauttaa, pakotesäätelyn piiriin sisältyy myös muunlaisia pakotteita henkilöpakotteiden lisäksi, esimerkiksi sektoripakotteita.</p>

Luku 7.2, kohta 17	<p>FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota siihen, ettei MOK-luonnoksen luvun 7.2 kohdan 17 määräys juurikaan tunnista suhteellisuusperiaatetta eli eri toimijoiden ja niiden tarjoamien tuotteiden tai palvelujen erilaisuuden vaikutusta pakotemonitoroinnin järjestämiseen. Esimerkiksi suljetuissa rahastoissa ja lakisääteisissä vakuutuksissa tulisi riittää se, että pakotelistat tarkistetaan ennen kuin asiakkaalle seuraavan kerran maksetaan suorituksia. Myös termi "viipymättä" kaipaasi tarkennusta, ellei valvottavalla ole oikeutta itse määritellä asianmukaiseksi katsomaansa aikaa.</p>	<p>Finanssivalvonta huomauttaa, että pakotesääntelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten tehokkaan toimeenpanon näkökulmasta FA:n ehdotus pakoteluetteloiden tarkistamisesta vasta siinä vaiheessa, kun esimerkiksi suljetuista rahastoista maksetaan asiakkaille seuraavan kerran suorituksia, ei ole riittävä toimi. Valvottavan tulee ryhtyä viipymättä toimiin varojen jäädyttämisen toimeenpanemiseksi eikä ole riittävää, että näihin toimiin ryhdytään vasta siinä vaiheessa, kun varoja ollaan siirtämässä eteenpäin.</p> <p>Pakotesääntely ja kansalliset jäädyttämispäätökset edellyttävät, että pakotteiden kohteena olevien tahojen varat jäädytetään. Niissä tilanteissa, joissa uusi taho on lisätty luetteloon, on kriittistä, että kyseisen tahon varat tunnistetaan ja jäädytetään mahdollisimman nopeasti, jotta kyseinen taho ei voi esimerkiksi piilottaa varojaan.</p> <p>Finanssivalvonta tiedostaa sen, että pakoteluetteloiden implementointi valvottavan asiakasjärjestelmiin ei voi yleensä teknisesti tapahtua täysin samanaikaisesti kuin uusi pakoteluettelo on julkaistu tai sitä on päivitetty. Esimerkiksi <i>The Glossary of the FATF Recommendations</i> määrittelee termin "viipymättä" ("without delay") seuraavasti: "<i>without delay, with respect to the Al-Qaida/Taliban sanctions regimes, as ideally, within a matter of hours of a designation by the United Nations Security Council or its relevant Sanctions Committee (e.g. the 1267 Committee, or the 1988 Committee)</i>".</p> <p>On tärkeää, että valvottava varaa riittävät resurssit pakoteluetteloiden tarkistamiseksi ja sen varmistamiseksi, että valvottava noudattaa pakotesääntelyä ja kansallisia jäädyttämispäätöksiä myös silloin kun pakoteluetteloissa on tapahtunut päivityksiä.</p>
--------------------	--	--

Luku 7.3	FA toteaa, että MOK-luonnoksen lukuun 7.3 olisi täsmennettävä, että pakotemonitorointi koskee vain maksutapahtumia Suomessa tai Suomesta ulkomaille. Rahapesun torjuntaa ja pakotteita koskevissa kansallisissa laeissa voi olla eroja, eikä Suomessa noudatettavaa sääntelyä ja käytänteitä tulisi pyrkiä MOK:n avulla ulottamaan muihin maihin. Väärinkäsitysten välttämiseksi Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin ei myöskään tulisi jättää tällaista tulkinnanvaraisuutta.	Finanssivalvonta toteaa, että MOK:n soveltamisalassa on määriteltävä ne valvottavat, joihin MOK:ia sovelletaan. Pakotemonitorointia tulee toteuttaa siten, ettei pakotesääntelyä eikä kansallisia jäädyttämispäätöksiä rikota. Finanssivalvonta korostaa, että pakotesääntely asettaa veloitteita valvottaville myös niissä tilanteissa, joissa ulkomailta saapuu maksu Suomeen. Finanssivalvonta ei näe siten tarpeelliseksi tehdä muutoksia MOK:iin FA:n lausunnon perusteella.
----------	---	---

<p>Luku 7.3, kohdat 29–31</p>	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohdasta 29 puuttuu sana sanojen ”kohteena” ja ”tahoja” välistä.</p> <p>Lisäksi FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohtien 29 ja 30 osalta jää epäselväksi, koskisivatko ne kaikkia maksuja (mm. kotimaan maksuja ja luottokorttimaksuja). Kohta 29 edellyttää, että valvottava tarkistaa ennen maksun vastaanottamista voimassa olevat pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten mukaiset pakotelistat. FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota siihen, että pakotelistojen tarkistaminen ennen maksun vastaanottamista on valvottaville käytännössä mahdotonta. Lisäksi FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota siihen, että kohta 29 on mahdollisesti ristiriidassa EU:n komission asetusehdotuksen euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista (SEPA Instant Regulation) 5 d artiklan kanssa.</p> <p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohdan 31 mukaisesti valvottavan on määritettävä ne kohdat maksun tiedoista, jotka tulee monitoroida pakotelistoja vastaan. Sananmukaisesti tulkittuna tämä tarkoittaisi sitä, että kaikkien valvottavien tulisi tarkistaa kaikki maksut eli varojen siirrot pakotelistoja vastaan.</p> <p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohdissa 29–31 tulisikin huomioida valvottavien keskinäiset erot: jos valvottavalla ei ole näkymää asiakkaan maksuliikkeen, tietojen tarkastaminen luotettavasti on käytännössä mahdotonta. FA pitää tarpeellisena, että Finanssivalvonta selkeyttäisi määräysten sanamuotoja ja antaisi selventäviä esimerkkejä siitä, miten niitä pitäisi tulkita ja</p>	<p>Finanssivalvonta on korjannut MOK:n luvun 7.3 kohtaa 30 (MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohta 29) FA:n huomioiden perusteella ja lisännyt sanan ”olevia ” sanojen ”kohteena” ja ”tahoja” väliin.</p> <p>Lisäksi Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 7.3 kohdan 30 (MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohta 29) sanamuotoja saamansa lausuntopalautteen johdosta. Määräystä tulee soveltaa silloin, kun se on valvottavan toiminnan sekä tuotteiden ja palveluiden luonne huomioiden teknisesti mahdollista. Tämä muutos on tehty sen vuoksi, ettei kaikilla valvottavilla ole näkyvyyttä maksun tietoihin.</p> <p>Finanssivalvonta on myös jakanut kohdan 30 siten, että MOK:n luvun 7.3 kohta 30 koskee pakotesäätelyn mukaisten pakoteluetteloiden tarkistamista ja uusi kohta 31 koskee kansallisten jäädyttämispäätösten mukaisten pakoteluetteloiden tarkistamista. Syynä tähän on se, että pakotesäätelyn ns. 50 prosentin sääntö koskee <i>yli</i> 50 % omistusta ja määräysvaltaa, kun kansallisten jäädyttämispäätösten kohdalla tulee taas tarkistaa, täytyykö <i>vähintään</i> 50 prosentin omistus- tai määräysvaltakriteeri.</p> <p>Finanssivalvonta on tarkentanut MOK:n luvun 7.3 kohtaa 33 (MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohta 31) siten, että se tulee sovellettavaksi silloin, kun maksujen monitorointi on valvottavan toiminnan sekä tuotteiden ja palveluiden luonne huomioiden teknisesti mahdollista.</p> <p>Finanssivalvonta tulee päivittämään MOK:ia, mikäli se on tarpeen tulevien sääntelymuutosten johdosta (esim. EU:ssa valmisteilla oleva ns. pikamaksuasetus).</p>
-------------------------------	--	---

	<p>millä tavoin suhteellisuusperiaate tulisi huomioida määräyksiä sovellettaessa.</p> <p>TELA Ry kysyy, tarkoittaako MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohta 31 sitä, että Finanssivalvonta vähintään suosittelee muillekin kuin maksulaitoksille maksukohtaista screenausta? TELA Ry toteaa, että käytännössä tämä tarkoittaisi, että kaikkien toimijoiden tulisi tarkistaa kaikki maksut pakotelista vastaan, kun maksun määritelmänä on mikä tahansa varojen siirto. Tämän osalta olisi hyvä esittää selventäviä esimerkkejä, mitä tämä muiden toimijoiden osalta käytännössä tarkoittaisi ja voidaanko soveltaa suhteellisuusperiaatetta.</p> <p>Hypo puolestaan korostaa, että käytännössä maksujen pakotemonitorointi ennen niiden toteuttamista ei ole mahdollista muille, kuin maksuliikejärjestelmiin liittyneille maksuliikepankeille. Hypo-konserniin ei kuulu maksuliikepankkia, vaan Hypo on asiakkailta tulevien maksujen osalta samassa asemassa kuin muutkin maksunsaajat: Hypoon saapuvat maksut on jo pakotemonitoitu maksuliikepankin toimesta. Hypo toteaa MOK-luonnoksen luvussa 7.3 käsitellyn liiketoimien monitoroinnin osalta korostavansa tarvetta saada kohdentaa toimet riskiperusteisesti.</p>	
Luku 7.3, kohta 30	<p>KRP ehdottaa MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohdan 30 soveltamisalaan lisättäväksi myös kansalliset jäädytyspäätökset, jolloin virkkeen uusi sanamuoto olisi seuraava:</p> <p>"Valvottavalla tulee olla menettelytavat sen varmistamiseksi, että valvottava tarkistaa ennen liiketoimen toteuttamista voimassa olevat pakotesäätelyn mukaiset pakotelistat ja kansalliset jäädytyspäätökset, ja selvittää</p>	<p>Finanssivalvonta on täsmentänyt MOK:n luvun 7.3 kohtaa 30 (MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohta 29) siten, että se kattaa myös varojen saataville asettamisen estämisen.</p> <p>Finanssivalvonta toteaa, että MOK:n luvun 7.3 kohta 32 (MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohta 30) sen sijaan koskee ns. sektoripakotteita, eikä se siten sovellu kansallisiin jäädyttämispäätöksiin. Finanssivalvonta on tarkentanut MOK:n luvun 7.3 kohdan 32</p>

	<p>(i) onko liiketoimessa osallisena YK:n ja EU:n asettamien pakotteiden tai kansallisten jäädytyspäätösten kohteena olevia tahoja tai näiden tahojen yli 50 prosenttisesti omistamia tai määräysvallassa olevia tahoja ja (ii) onko liiketoimeen liittyvän palvelun tarjoaminen pakotesäätelyn vastaista, ja tarvittaessa pidättäytyy liiketoimen suorittamisesta tai palvelun tarjoamisesta.”</p>	<p>(MOK-luonnoksen luvun 7.3 kohta 30) määräykseen liittyvää MOK:n kohdan 35 (MOK-luonnoksen kohta 33) ohjetta siten, että siinä mainitaan selvyuden vuoksi, että kyse on ns. sektoripakotteista.</p>
<p>Luku 7.4</p>	<p>Hypo toivoo, että valvottaville annettaisiin tarkempaa ohjeistusta niihin tilanteisiin, joissa liiketoimiin liittyen nousee epäily pakotteiden kiertämisestä. Esim. pelkkä havainto siitä, että liiketoimessa osapuolena olevan tahon perheenjäsenen kohdistuu pakotteita, ei Hypon käsityksen mukaan ole vielä peruste sille, että liiketoimen toteuttamisesta voitaisiin kieltäytyä. Selkeä indikaattori pakotteiden kiertämisestä voisi olla esim. se, että pakotteiden kohteena olevan henkilön ja liiketoimen osapuolen välillä voitaisiin havaita suoraa rahaliikennettä koskien kyseistä liiketointa. Ilman tällaista selkeää yhteyttä on kuitenkin vaikeaa arvioida, millaisten kriteerien perusteella liiketoimi voitaisiin jättää toteuttamatta, ottaen huomioon myös pakotteiden kohteena olevan henkilön perheenjäsenen oikeusturva.</p>	<p>Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan pakotelistattujen henkilöiden lähipiiriin voi liittyä kohonnut pakotteiden kiertämisen riski. On havaittu, että pakotteiden kohteeksi joutuneet tahot ovat esimerkiksi siirtäneet omaisuuttaan perheenjäsenilleen juuri ennen pakotelistausta tai välittömästi listauksen jälkeen. Järjestelyiden motiivina voi olla pakotteiden kiertäminen ja on mahdollista, että määräysvalta varoihin tai taloudellisiin resursseihin pysyy edelleen pakotelistatulla taholla näennäisestä omistusjärjestelystä huolimatta. Silloin, kun liiketoimessa osapuolena olevalla taholla on liityntöjä pakotteiden kohteena olevaan tahoon, valvottava voisi esimerkiksi selvittää maksun/liiketoimen tarkoitusta, jotta arvioida pakotelistatun tahon mahdollista osuutta maksuun/liiketoimeen. Epäselvissä tilanteissa tulisi kääntyä Ulosottolaitoksen puoleen (kts. MOK:n luku 8.2) ja tarvittaessa tehdä myös epäilyttäviä liiketoimea koskeva ilmoitus Rahanpesun selvittelykeskukselle (kts. MOK:n luku 8.4).</p> <p>Samalla Finanssivalvonta korostaa, että tehostettujen tuntemis-toimien kohdentaminen silloin, kun asiakkuuteen liittyvä pakoteriski on kohonnut, ei tarkoita sitä, että liiketoimista tulisi samalla automaattisesti kieltäytyä. Velvollisuus kieltäytyä liiketoimista koskee vain niitä tilanteita, joissa pakotesäätely tai kansalliset jäädyttämispäätökset sitä edellyttävät. Valvottavan on tärkeää varmistaa, että palveluiden rajoitukset ovat oikeasuhteisia ja ettei</p>

		niillä rajoiteta kohtuuttomasti tai tarpeettomasti asiakkaiden mahdollisuutta käyttää rahoitustuotteita ja -palveluja.
Luku 7.4, kohta 36	FA ja TELA ry pitävät tarpeellisena, että Finanssivalvonta selventäisi, mitä MOK-luonnoksen luvun 7.4 kohdassa 36 mainituilla menettelytavoilla tarkoitetaan esim. lakisääteisiä vakuutuksia tarjoavan valvottavan osalta. FA ja TELA ry toteavat, että lakisääteinen vakuutus tulee myöntää laissa säädettyjen edellytysten täytyessä, eikä vakuutuslaitoksella ole näkymää asiakkaan yksittäisiin liiketoimiin tai mahdollisuutta arvioida pakotesääntelyn kiertämistä.	Finanssivalvonta on täsmentänyt MOK:n luvun 7.4 kohta 38 (MOK-luonnoksen luvun 7.4 kohta 36) lisäämällä viittauksen valvottavan riskiarvioon, jonka tulisi toimia pohjana pakotteiden kiertämisen estämiseksi laadittaville menettelytavoille. Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan kaikkien valvottavien tulee arvioida riskiarviossaan niihin mahdollisesti kohdistuvaa riskiä pakotteiden kiertämisestä ja luoda tätä varten asianmukaiset riskienhallintakeinot samalla ottaen kuitenkin huomioon vakuutusyhtiön mahdollisuudet saada riskien kannalta relevantteja tietoja. Kunkin valvottavan tulee itse luoda juuri sen toimintaan soveltuvat menettelytavat. Niitä voivat olla esimerkiksi täydentävien pakoteluetteloiden hyödyntäminen ja lisätietojen pyytäminen asiakkaalta.
Luku 7.4, kohta 37	FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomioita MOK-luonnoksen luvun 7.4 kohdan 37 epätarkkoihin muotoiluihin ”tiettyyn maahan tai alueeseen, jonka tiedetään toimivan kauttakulkumaana pakotesääntelyn mukaisten kieltojen kiertämisessä” ja ”yhtiöön, joka on rekisteröity tiukkaa salassapitoa noudattavaan valtioon (”secrecy jurisdiction)”. FA toteaa, että ohje luo mielikuvaa siitä, että tällaiset valtiot tai alueet olisivat yleistä tietoa tai ne voitaisiin yksilöidä luotettavien tietolähteiden perusteella. Jos tällaisia tietolähteitä on olemassa, ne tulisi mainita ohjeessa. FA pitää perusteltuna ja tarpeellisena, että jatkovalmistelussa ohjetta tarkennetaan niin, että valvottavalla on selkeä käsitys siitä, miten ohjeessa mainitut valtiot tai alueet tulee tunnistaa.	Finanssivalvonta on tarkentanut MOK:n luvun 7.4 kohta 39 (MOK-luonnoksen luvun 7.4 kohta 37) esimerkkien osalta. Lisäksi Finanssivalvonta toteaa, että osana pakoteriskien hallintaa valvottavan tulee itse riskiperusteisesti selvittää ja arvioida mitkä voivat olla sellaisia maita, joita käytetään esimerkiksi kauttakulkumaana pakotteiden kiertämisessä.

Luku 7.5, kohta 48 ja luku 7.6.2, kohta 70	TELA ry toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.5 kohdassa 48 ja luvun 7.6.2 kohdassa 70 olisi hyvä ohjeistaa tarkemmin (esim. esimerkillä), miten veloitetta voidaan toteuttaa käytännössä.	Finanssivalvonta on lisännyt esimerkin MOK:n luvun 7.5 uuteen kohtaan 51. Finanssivalvonta toteaa, että MOK:n luvun 7.6.2 kohdassa 74 (MOK-luonnoksen luku 7.6.2 kohta 70) on jo todettu, että data-lähteitä ovat esimerkiksi valvottavan asiakastietojärjestelmät. Lähteitä on kuitenkin muitakin ja valvottavan tulee itse arvioida sen tietojärjestelmät ja testattavana oleva data huomioiden, mikä on tarkoituksenmukainen tapa suorittaa testausta.
Luku 7.5, kohta 38	FA ehdottaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.5 kohdan 38 viittaus lyhennetään muotoon ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 297 artiklan mukaan...”.	Finanssivalvonta on lyhentänyt MOK:n luvun 7.5 kohdan 40 (MOK-luonnoksen luvun 7.5 kohta 38) viittausta FA:n ehdottamalla tavalla.
Luku 7.5, kohta 44	FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.5 kohdassa 44 käytettyjä termejä ”säännöllisesti” ja ”viipymättä” olisi perusteltua tarkentaa, ellei tarkoituksena ole, että valvottava voi tilannekohtaisesti määritellä mitä termit tarkoittavat.	Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n luvun 7.5 uuteen kohtaan 53 MOK:n luvun 7.5 kohtaan 46 (MOK-luonnoksen luvun 7.5 kohta 44) liittyvän soveltamisesimerkin FA:n huomioiden pohjalta.
Luku 7.5, kohta 46	FA toteaa, että on epäselvää, mihin MOK-luonnoksen luvun 7.5 kohdan 46 vaatimus perustuu.	Finanssivalvonta on katsonut tarkoituksenmukaiseksi muuttaa MOK-luonnoksen luvun 7.5 kohdassa 46 olleen määräyksen suositukseksi. Kts. MOK:n luvun 7.5 uusi kohta 51. Muutosta on pidetty perusteltuna, sillä EBA valmistelee parhaillaan omia ohjeitaan, joihin sisältyy ohjeistusta pakotesäätelyn noudattamiseen liittyvistä rooleista ja vastuista.
Luku 7.5, kohta 47	FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota MOK-luonnoksen luvun 7.5 kohdan 47 osalta siihen, että valvottavan tulee palveluntarjoajaa valitessaan voida nojautua tavanomaisiin finanssisektorilla noudatettaviin valintaperusteisiin ja käytäntöihin.	Finanssivalvonta huomauttaa, että valvottava kantaa vastuun pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamisesta, vaikka pakoteluetteloiden hallinnointi olisi ulkoistettu ulkopuoliselle palveluntarjoajalle. Finanssivalvonnan näkemyksen

		mukaan on tärkeää, että valvottava ottaa tämän seikan huomioon ulkoistusta harkitessaan.
Luku 7.6, kohta 58	FA kysyy, tuleeko MOK-luonnoksen luvun 7.6 kohdassa 58 mainittujen tarkistusketjujen olla tietojärjestelmäpohjaisia vai riittääkö esim. manuaalinen merkintä neljän silmän periaatteen mukaisista tarkistuksista?	Finanssivalvonta toteaa, ettei MOK:ssa aseteta kaikille valvottaville ehdotonta vaatimusta järjestää pakotemonitorointi tietojärjestelmäpohjaisesti. Siten kaikkien valvottavien ei edellytetä myöskään järjestävän tietojärjestelmäpohjaista tarkistusmekanismia. Silloin, kun pakotemonitorointi on tietojärjestelmäpohjaista, on tyypillisesti tarkoituksenmukaista, että myös tarkistusmekanismit ovat tietojärjestelmäpohjaisia. Finanssivalvonta on lisännyt asiaa koskevan suosituksen MOK:n luvun 7.6 uuteen kohtaan 64.
Luku 7.6, kohta 62	FA kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota MOK-luonnoksen luvun 7.6 kohdan 62 osalta siihen, että toimenpiteenä tietojärjestelmien kalibrointi on riskiarviointia selvästi hienojakoisempi eikä riskiarviointi anna siihen riittävän tarkkoja vastauksia. FA esittää, että kohdasta poistetaan vaatimus tai odotus riskiarvion hyödyntämisestä	Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 7.6 kohtaa 66 (MOK-luonnoksen luvun 7.6 kohta 62) FA:n huomioiden pohjalta. Kohdan mukaan kalibroinnissa voisi esimerkiksi hyödyntää valvottavan laatimaa riskiarviota.
Luku 7.6.2, kohta 67	TELA ry toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.6.2 kohdan 67 esimerkissä mainitaan ”yrityksen veronumero”. ”Yrityksen y-tunnus” tuntuisi luontevammalta.	Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n luvun 7.6.2 kohtaan 71 (MOK-luonnoksen luvun 7.6.2 kohta 67) viittauksen yrityksen y-tunnukseen.
Luku 7.6.2, kohta 68	FA ehdottaa, että MOK-luonnoksen luvun 7.6.2 kohdasta 68 poistettaisiin viittaus riskiarvioon pakotemonitoroinnissa käytettävien tietojen lähteenä. Ainakin osalla valvottavista on erilliset yksityiskohtaisemmat prosessit, joilla määritellään, mitä tietoja pakotemonitoroinnissa tulee käyttää. Riskiarviossa voidaan todeta, että monitoroitavissa tiedoissa on aukkoja, mutta se ei voi määrittää	Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 7.6.2 kohtaa 72 (MOK-luonnoksen luvun 7.6.2 kohta 68) FA:n huomioiden pohjalta siten, että siinä mainitaan, että määrittäminen voisi pohjautua esimerkiksi riskiarvioon.

	yksityiskohtaisesti, mitä tietoja monitoroinnissa tulisi hyödyntää.	
Luku 8.1, kohta 9	FA kysyy, koskeeko MOK-luonnoksen luvun 8.1 kohdan 9 suositus raportoida Rahanpesun selvittelykeskukselle kaikista havaituista yrityksistä kiertää pakotteita myös epäilyjä pakotteiden kiertämisestä?	Finanssivalvonta on poistanut MOK-luonnoksen luvun 8.1 kohdan 9, sillä samaa asiaa käsitellään MOK:n luvun 8.4 kohdassa 19 (MOK-luonnoksen luvun 8.3 kohta 15). Finanssivalvonta on lisäksi muokannut MOK:n luvun 8.4 kohtaa 19 (MOK-luonnoksen luvun 8.3 kohta 15) koskien tilanteita, joissa epäilyttävää liiketoimeta koskeva ilmoitus tulisi tehdä. Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta tulisi tehdä esimerkiksi silloin, kun epäilyttävään liiketoimeen liittyy viitteitä pakotesäätelyn tai kansallisten jäädyttämisspäätösten mukaisten kieltojen tai velvoitteiden rikkomisesta tai viitteitä pakotesäätelyn tai kansallisten jäädyttämisspäätösten kiertämisestä.
Luku 8.2	Ulosottolaitos ehdottaa, että MOK-luonnoksen luvun 8.2 alkuun lisättäisiin kohta, jossa todetaan, että pakotelain 2b §:n 4 momentin mukaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen nojalla annetuissa asetuksissa, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan nojalla annetuissa rajoittavia toimenpiteitä koskevissa neuvoston päätöksissä ja Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston pakotteita koskevissa päätöslauselmissa kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettavista tehtävistä vastaa Suomessa ulkoasiainministeriö.	Finanssivalvonta on lisännyt Ulosottolaitoksen ehdottaman lainkohdan MOK:n luvun 8.2 uudeksi kohdaksi 9.
Luku 8.2	Ulosottolaitos ehdottaa, että MOK-luonnoksen luvun 8.2 alkuun lisättäisiin kohta, jossa todetaan, että pakotelain 2b §:n 3 momentin ja jäädytyslain 14 §:n 3 momentin mukaisesti ilmoitusvelvollisten on salassapitosäännösten estämättä viipymättä oma-aloitteisesti toimitettava	Finanssivalvonta on lisännyt Ulosottolaitoksen ehdottaman lainkohdan MOK:n luvun 8.2 uudeksi kohdaksi 11.

	ulosottolaitokselle hallussaan olevat ulosottokaaren 3 luvun 66 §:n mukaiset, muun muassa listatun omaisuutta, saatavia ja oikeustoimia koskevat tiedot.	
Luku 8.2	Ulosottolaitos ehdottaa, että MOK-luonnoksen lukuun 8.2 lisättäisiin kohta, jossa todetaan, että tilanteessa, jossa Ulkoasiainministeriö pakoteasioissa toimivaltaisena kansallisena viranomaisena on antanut vastaajalle luvan käyttää jäädytettyjä varoja esimerkiksi omaisuuden säilytyskuluihin (ns. poikkeuslupa), ei maksuja saa toteuttaa ulosottolaitoksen päätöksellä takavarikoiduista varoista ennen kuin ulosotto on muuttanut tai perunut takavarikon johdosta annetun maksukiellon, koska takavarikon ja maksukiellon peruuttamisesta tai muuttamisesta voi päättää ainoastaan ulosottomies.	Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 8.2 uuden kohdan 16 Ulosottolaitoksen ehdotuksen pohjalta.
Luku 8.2, kohta 13	FA toteaa, että koska MOK-luonnoksen luvun 8.2 kohdassa 13 on kyse valvottavien velvoitteista Ulosottolaitoksen suuntaan, olisi johdonmukaista, että niitä koskeva ohjeistus valvottaville tulisi Finanssivalvonnan sijaan Ulosottolaitokselta. Jos Finanssivalvonta päättää säilyttää kohdan 13 nykyisessä muodossaan, FA pitäisi johdonmukaisena, että samalla selvennettäisiin valvottavan raportointivelvollisuudet muillekin viranomaisille. FA toteaa myös, että MOK-luonnoksen luvun 8.2 kohdan 13 osalta olisi tarpeen selvittää, onko pankilla mahdollisuus kieltäytyä tutkintaan pysähtyneen maksun välittämisestä ja palauttaa se, mikäli asiaan ei saada lisätietoa. FA:n toteaa lisäksi, että ohjeesta tulisi myös selvästi käydä ilmi, että epäselvissä tilanteissa tai tilanteissa, joissa kaikkia luonnoksessa mainittuja lisäselvityksiä ei ole pystytty hankkimaan, valvottavalla on aina oikeus	Ulosottolaitos on ilmoittanut pitävänsä tärkeänä, että Finanssivalvonta ohjeistaa valvottavia asiassa, jotta sen saamat tiedustelut olisivat laadullisesti parempia. Finanssivalvonta ei siten poista tätä ohjeistusta. Finanssivalvonta on tarpeellisilta osin ohjeistanut valvottavia myös niiden yhteydenpidossa muihin viranomaisiin (Rahanpesun selvittelykeskus ja ulkoministeriö). MOK:n luvun 8.2 kohta 14 (MOK-luonnoksen luvun 8.2 kohta 13) kattaa tilanteet, jossa valvottavalla on epäselvää, tuleeko tapaukseen liittyvät varat jäädyttää. Finanssivalvonta on myös tehnyt täsmennyksiä tähän kohtaan. Finanssivalvonta on myös lisännyt MOK:iin uuden luvun 8.3, joka koskee poikkeuksia ja poikkeuslupia. Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 8.2 kohtaa 14 (MOK-luonnoksen luvun 8.2 kohta 13) Ulosottolaitoksen antaman palautteen pohjalta.

	<p>olla yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen ja saada ohjeistus siitä, kuinka tilanteessa tulee toimia.</p> <p>Lisäksi FA kiinnittää MOK-luonnoksen luvun 8.2 kohdan 13 osalta Finanssivalvonnan huomiota siihen, ettei ohjeessa ole mitään mainintaa UM:n mahdollisuudesta myöntää poikkeuslupa pakoteasetuksessa mainituista kielloista poikkeamiseksi. UM on linjannut, että esim. lakisääteisten vakuutusten myöntämisen ja voimassapitämisen edellytyksenä on poikkeusluvan saaminen, minkä vuoksi FA pitää tärkeänä, että mahdollisuus poikkeusluvan saamiseen tuotaisiin selkeästi esille.</p> <p>Ulosottolaitos ehdottaa, että MOK-luonnoksen luvun 8.2 kohtaa 13 muutettaisiin siten, että se kattaisi kaikki ulosottolaitokselle tehtävät ilmoitukset pelkkien epävarmojen osumien sijaan. Lisäksi Ulosottolaitos ehdottaa, että kohdan 13 luettelon viimeinen kohta muutettaisiin muotoon "perusteltu kannanotto mihin listattuun henkilöön tai yhteisöön ilmoitus kohdistuu".</p>	
Luku 8.3, kohta 15	<p>VM haluaa kiinnittää Finanssivalvonnan huomiota MOK-luonnoksen luvun 8.3 kohdassa 15 käsitellyn epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen luonteeseen. Rahanpesulaki ei edellytä, että ilmoitusvelvollinen olisi tietoinen asiakkaan tavallisuudesta poikkeavan toiminnan lainvastaisuudesta. Ilmoituksen tekemiseen riittää epäily siitä, että toimi on epätavallinen ja sille ei ole löytynyt hyväksyttävää selitystä.</p>	Finanssivalvonta on muokannut MOK:n luvun 8.4 kohtaa 19 (MOK-luonnoksen luvun 8.3 kohta 15) VM:n lausuntopalautteen johdosta.

Luku 10, kohta 2	<p>FA pitää tärkeänä MOK-luonnoksen luvun 10 kohtaan 2 liittyen, että Finanssivalvonta edelleen ohjeistaisi valvottavia huomioimaan kolmansien maiden pakotejärjestelmät osana riskiperusteista lähestymistapaansa. Asia on tärkeä ja kolmansien maiden pakotteiden noudattamista koskevia sitovia sääntöjä ei ole. Erityisesti Yhdysvallat soveltaa pakotejärjestelmäänsä ekstraterritoriaalisesti ja pakotteiden noudattamatta jättäminen voi johtaa vakavimmillaan siihen, että valvottava suljetaan Yhdysvaltojen rahoitusmarkkinoiden ja dollaripohjaisen maksuliikkeen sekä kansainvälisten kirjeenvaihtajapankkiverkostojen ulkopuolelle, mikä aiheuttaisi valtavan riskin maksuvalmiudelle ja vakavaraisuudelle. FA viittaa luottolaitoslain (610/2014) 9 luvun 1 §:ään, jonka mukaisesti luottolaitos ei saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa luottolaitoksen vakavaraisuudelle tai maksuvalmiudelle.</p>	<p>Finanssivalvonta toteaa, että MOK:n luvun 10 kohta 2 pitää jo nykyisellään sisällään Finanssivalvonnan suosituksen valvottaville huomioida riskienhallinnassaan kolmansien maiden pakotteet niissä tapauksissa, joissa kyseisen kolmannen maan pakotteiden rikkominen voi aiheuttaa valvottavan maksuvalmiudelle tai vakavaraisuudelle huomattavan taloudellisen riskin.</p> <p>Finanssivalvonta on tehnyt lausuntopalautteen johdosta tarkennuksia MOK:n lukuun 10 sekä lisännyt luvun 10 kohtaan 2 uuden alaviitteen, jossa viitataan luottolaitoslain 9 luvun 1 §:ään.</p>
Luku 10, kohta 3	<p>FA toteaa, että MOK-luonnoksen luvun 10 kohtaa 3 tulisi tarkentaa niin, että siitä kävisi selvästi ilmi se, että poikkeuslupamahdollisuuden selvittäminen on asiakkaan it-sensä velvollisuus, eikä valvottavalla ole velvollisuutta ryhtyä asiakkaan edustajaksi tällaisessa asiassa taikka erityisesti selvittää asiakassuhteen perustamisen tai jatkamisen riskejä liiketoiminnalleen. Ellei asiakas itse huolehdi asian selvittämisestä, valvottavan tulee voida kieltäytyä asiakassuhteesta tai toimeksiannosta. On myös huomattava, että myönnetystä poikkeusluvasta huolimatta valvottavalla saattaa edelleen olla hyväksyttävä peruste kieltäytyä asiakassuhteesta tai toimeksiannosta.</p>	<p>Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 10 uuden kohdan 5, jossa esitetään Finanssivalvonnan suositus asiaan liittyen. Finanssivalvonta ei anna tässä vaiheessa tämän tarkempia suosituksia asiasta. Lisäksi Finanssivalvonta pyytää huomioimaan, että kolmansien maiden prosessit poikkeusluvan hakemiseksi voivat vaihdella. Finanssivalvonta on myös muokannut MOK:n luvun 10 kohtaa 3.</p>

Luku 10, kohta 4	<p>FA ehdottaa MOK-luonnoksen luvun 10 kohtaan 4 liittyen, että MOK-luonnoksen sanamuoto "valvottava kiinnittää erityistä huomiota" muutetaan muotoon "valvottava arvioi, olisiko sillä lakisääteinen palveluiden tarjoamisvelvollisuus ilman siitä maksuvalmiudelle ja vakaaraisuudelle aiheutuvia taloudellisia riskejä".</p> <p>Sekä FA että TELA ry ovat nostaneet esiin tarpeen saada kansallisen tason ratkaisu sille ajaako valvottavan lakisääteinen velvollisuus tarjota palvelua pakotteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvan taloudellisen riskin ohi. TELA ry on nostanut lisäksi esiin sen, että kansallisen tason ratkaisu voisi olla lainsäädännöllinen. FA on lisäksi todennut, että lakisääteisten vakuutusten tarjoaminen ja niihin perustuvien etuuksien maksaminen on osa perustuslaissa säädettyä sosiaaliturvaa ja pitää tiilannetta, jossa ei ole viranomaisen kannanottoa asiaan, valvottavien näkökulmasta kestävämmänä.</p> <p>TELA ry on toivonut myös, että mikäli Finanssivalvonnan toimivalta ulottuu tähän kysymykseen, se olisi hyvä tuoda selkeästi esiin MOK:ssa (menettely on-boarding-vaiheessa ja asiakassuhteen aikana).</p>	<p>Finanssivalvonta on lisännyt MOK:n lukuun 10 uuden kohdan 5, jossa Finanssivalvonta suositaa huomioimaan, että joissakin tapauksissa kolmansien maiden pakotteisiin voi olla mahdollista saada poikkeuslupa pakotteet asettaneen maan pakoteviranomaiselta.</p> <p>Finanssivalvonta on myös lisännyt MOK:n luvun 10 kohtaan 6 (MOK-luonnoksen luvun 10 kohta 5) suosituksen ottaa huomioon, onko tapaukseen myönnetty poikkeuslupa.</p> <p>Finanssivalvonta toteaa, ettei sen ole mahdollista antaa tässä vaiheessa tarkempaa ohjeistusta asiasta. Finanssivalvonta pyrkii kuitenkin mahdollisuuksiensa mukaan edistämään asian selvittämistä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.</p> <p>Finanssivalvonta toteaa lisäksi, ettei se olisi toimivaltainen viranomainen ratkaisemaan mahdollisia kansallisten normien välisiä kollisioita.</p>
------------------	---	--